

PROTOS

HÅLLBARHETSRAPPORT 2024

Innehåll

Vd har ordet	4
--------------	---

Allmän information

Om rapporten	7
Om Protos	7
Protos hållbarhetsstyrning	10
Dubbel väsentlighetsanalys	12

Miljö

Klimatpåverkan	19
Vatten och marina resuser	28
Biologisk mångfald och ekosystem	29
Resursanvändning och cirkulär ekonomi	31

Samhällsansvar

Den egna arbetskraften	36
Konsumenter och slutanvändare	44

Styrning

Ansvarsfullt företagande	49
--------------------------	----

Vd har ordet

Thomas Östlund, vd Protos

På Protos ser vi tillbaka på 2024 som ett händelserikt och utvecklande år. Vi har tagit betydande kliv framåt i vårt hållbarhetsarbete och stärkt vårt erbjudande för att möta det växande behovet av hållbara och näringsrika livsmedel. Samtidigt har vi, liksom hela livsmedelsbranschen, påverkats av ett turbulent omvärldsläge med stigande kostnader och minskad investeringstakt.

Den ökade osäkerheten har tydliggjort behovet av krisberedskap. Protos produktion på Gotland spelar en viktig roll i svensk livsmedelsförsörjning, och under året har vi drivit ett arbete för att säkra den vid händelse av kris.

Stigande kostnader för foder, bränsle och gödsel riskerar att slå hårt mot svensk animalieproduktion på lång sikt. Här är konsumenternas val av svenska livsmedel avgörande för att stärka beredskapen.

Samtidigt visar klimatläget att omställningen inte kan vänta. Att 2024 blev det varmaste året sedan mätningarna började stärker vårt engagemang för att minska utsläppen i hela vår värdekedja – särskilt inom primärproduktionen. Genom nära samarbeten med lantbrukare, kunder och andra intressenter driver vi målmedvetet detta arbete framåt. Några av våra framsteg och investeringar under 2024 är:

Hållbarhetsrapportering. Vi har intensifierat vårt arbete med att utveckla en transparent och enhetlig rapporteringsstruktur. Förutom att lyfta våra hållbarhetsinitiativ, fokuserar vi på att analysera vår påverkan på människor och miljö samt bedöma de möjligheter och risker som är kopplade till vår verksamhet.

100 % fossilfria transporter. Sedan 2023 är vi anslutna till CarbonGo, en modell som möjliggör klimatkompensering genom att finansiera utsläppsminskningar i andra transportflöden. Genom att ställa om till förnybara drivmedel i våra inköpta transporter där det har varit möjligt, och kompensera resterande utsläpp via CarbonGo, har vi under 2024 uppnått 100 % fossilfria in- och uttransporter.

Metanreducerat kött. De senaste åren har nötkreatur ofta pekats ut som en klimatbelastning. Samtidigt är idisslarna viktiga för den biologiska mångfalden och för kretsloppet på gården. Genom sitt bete håller djuren ängs- och betesmarker öppna och skapar livsmiljöer för en mängd växter, insekter och fåglar. Att minska metanutsläppen från nötkreatur är en avgörande åtgärd för att stärka deras värdefulla roll i ett hållbart lantbruk. Under 2024 fördjupade vi därför samarbetet med Volta Greentech i ett nytt avtal för metanreducerande fodertillskott. Ett förberedande arbete har pågått under året, där vi tillsammans med utvalda gårdar har kartlagt förutsättningarna för utfodring.

“

Att 2024 blev det varmaste året sedan mätningarna började stärker vårt engagemang för att minska utsläppen i hela vår värdekedja – särskilt inom primärproduktionen.

”

Vi fortsätter samarbetet med Volta Greentech genom ett nytt avtal för metanreducerande fodertillskott.

Minskad plastförbrukning. I september 2024 införde vi flowpack, en ny förpackningslösning för våra 500-grams färser. Den nya förpackningen innehåller 70 % mindre plast och är utformad för att kunna återvinnas. Vi är mycket stolta över den nya designen och ser fram emot de positiva effekterna av minskad plaståtgång när vi även implementerar flowpack för våra resterande färspaket under 2026.

Nytt affärsområde inom hybridprodukter. På Protos vill vi göra det enkelt att välja mat som är god, näringsrik och har låg påverkan på klimat och miljö. Vi tror på en framtid med både och - där animaliskt och växtbaserat protein kompletterar varandra. Under 2024 lanserade vi vår Både & färs, som består av hälften korallins och hälften svenskt nötkött. Den tillhör en växande produktkategori som utgör en viktig del i omställningen till livsmedel med lägre klimatavtryck.

Att skapa en trygg och utvecklande arbetsmiljö är en central del av Protos hållbarhetsarbete. Vi arbetar löpande för att stärka trivsel, hälsa och engagemang bland våra medarbetare. Vår uppförandekod är en gemensam kompass som tydliggör vårt ansvar och våra förväntningar gentemot medarbetare, leverantörer och samarbetspartners.

Ett viktigt steg under 2024 var beslutet att förvärva Roma Brukshotell på Gotland, som sedan början av 2025 fungerar som personalboende och ger oss möjlighet att erbjuda trygga och långsiktigt hållbara boendeförhållanden.

Som ett naturligt nästa steg i vår hållbarhetsresa anställde vi i november 2024 en hållbarhetsansvarig. Rollen ska effektivisera och samordna vårt befintliga arbete, integrera hållbarhet i alla led av verksamheten och ta fram en tydlig, mätbar plan för hur vi når våra miljömässiga, sociala och ekonomiska mål.

Jag är stolt över Protos och det vi har åstadkommit tillsammans. I en tid av stora förändringar och snabbt skiftande krav är det viktigare än någonsin att hålla fast vid en tydlig riktning och ett långsiktigt ansvarstagande. Genom goda samarbeten och ett starkt fokus på hållbara val ska Protos fortsätta vara en drivande kraft för bättre mat och en framtidssäkrad svensk livsmedelsproduktion.

Thomas Östlund, vd Protos

Allmän information

- ➔ Om rapporten
- ➔ Om Protos
- ➔ Protos hållbarhetsstyrning
- ➔ Dubbel väsentlighets-
bedömning

Allmän information

Om rapporten

Denna hållbarhetsrapport omfattar Protos egen verksamhet, vilket inkluderar vår livsmedelsanläggning i Visby och vårt huvudkontor i Solna, samt vår värdekedja. Ett särskilt fokus ligger på aktiviteter uppströms i värdekedjan, eftersom det är inom primärproduktionen där påverkan på flera av Protos viktiga hållbarhetsfrågor är som störst. Genom nära samarbete och tydliga mål arbetar vi för att bidra till en hållbar omställning i detta led, där vi har god insyn och förståelse för de utmaningar som finns. Rapporten belyser även nedströms aktiviteter, men dessa är i högre grad påverkade av externa faktorer såsom konsumentbeteenden, marknadstrender och samhällsnormer, vilket gör vår direkta påverkan mer begränsad.

Årets rapport skiljer sig något från tidigare versioner eftersom den är inspirerad av EU:s direktiv för hållbarhetsrapportering, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).

Vi ser det som ett steg i rätt riktning att hållbarhetsrapportering regleras i högre grad och att det finns en gemensam vägledning som underlättar jämförbarhet och transparens. Dessutom kommer flera av våra större kunder och samarbetspartners inom livsmedelsbranschen följa denna struktur, vilket gör det naturligt att anpassa oss därefter.

Om Protos

Protos, som ingår i koncernen Gottéron Invest, sysselsätter runt 185 personer och omsätter över 1,1 miljard kronor. I vår livsmedelsanläggning i Visby sker förädling av kött och växtbaserade produkter samt utveckling av måltidslösningar. Vi driver också Sörby slakteri på fastlandet.

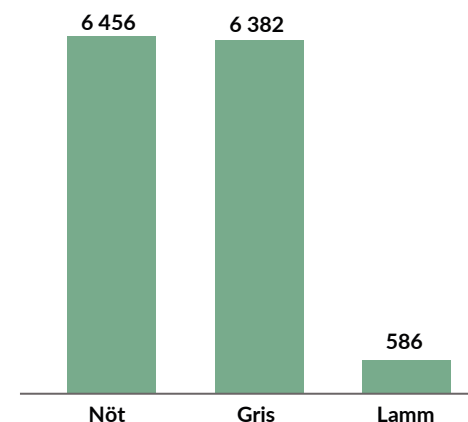
Idag samarbetar vi med omkring 400 gotländska gårdar och under året slaktade vi totalt 6 382 ton gris, 6456 ton nöt och 586 ton lamm från Gotland. Utöver detta styckade vi KRAV-märkt kött från hela Sverige i nära samarbete med utvalda slakterier. Djuren slaktas lokalt och transporteras sedan till vår anläggning i Visby för styckning och förpackning.

Av vår totala sålda volym styckat nötkött var 50 % KRAV-märkt. För gris uppgick andelen till 41 %, och sett till hela vår försäljningsvolym i ton var 45 % KRAV-märkt.

Protos vision

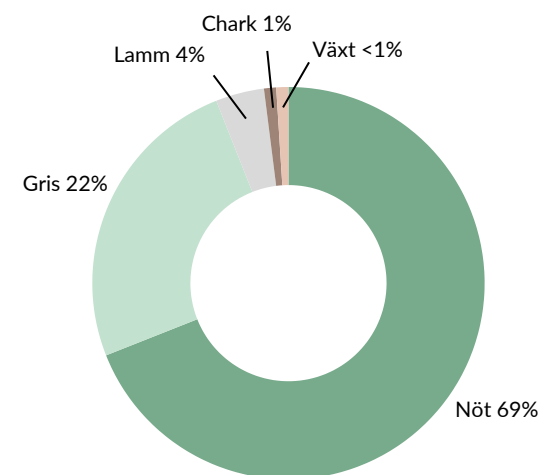
Vi ska vara Sveriges ledande proteinleverantör. Vi tar ansvar för alla delar av värdekedjan och blir ledande i kvalitet.

Antal ton slaktade djur 2024

Andel sålda produkter 2024

Styckat och konsumentpaketerat, ton produkt

PROTOS AFFÄRSMODELL

Protos kärnverksamhet och den största delen av omsättningen kommer från slakt, styckning och förädling av animaliska livsmedel från nöt, gris och lamm. Under varumärket Smak av Gotland – Sveriges största regionala varumärke – levereras produkter till dagligvaruhandeln, foodservice och livsmedelsindustrin.

Protos är i dag Sveriges ledande aktör inom KRAV-märkt kött och levererar till flera av handelns egna varumärken: Icas I love eco, Axfoods Garant och Lidl's Svea Lantkött.

Vi har även utvecklat ett nytt affärsområde inom växtbaserade och hybrida produkter – en satsning som kombinerar innovation med naturliga råvaror, utan onödiga tillsatser. Dessa produkter är KRAV-märkta och marknadsförs under varumärket Smak av Svea. I dagsläget utgör detta segment mindre än 1 % av omsättningen, med en målsättning om att växa till 10 % senast år 2030.

*Smak av
Gotland*

*Smak av
SVEA*

PROTOS STRATEGI

Protos strävar efter att bli Sveriges ledande livsmedelsbolag för proteinrik mat som är producerad på ett hållbart sätt. Vårt mål är att vara det självklara valet för konsumenter som värdesätter smak, kvalitet, näringsinnehåll och ett tydligt ursprung. För oss är mat viktigt på riktigt. Därför ska vårt sortiment tas fram med så låg klimat- och miljöpåverkan som möjligt, och med ett tydligt fokus på att främja folkhälsa.

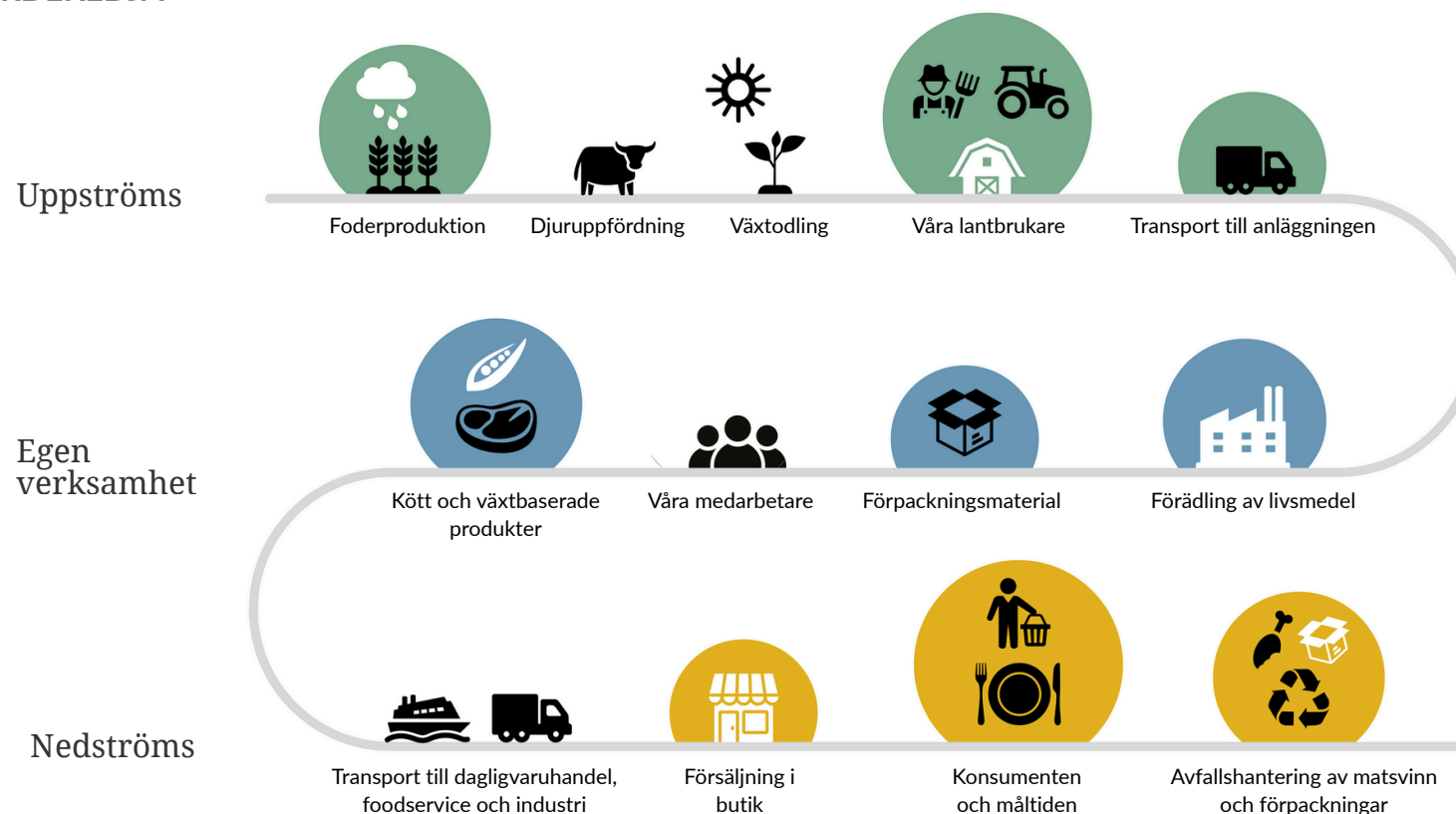
Vi tror på en framtid där näringsrikt animaliskt protein fortsatt har en plats, men där växtbaserade och hybridprodukter får en allt större roll. Våra innovativa växtproteinprodukter består av svenska, KRAV-märkta råvaror med låg grad av bearbetning för att bevara smak och näringsinnehåll. Det ska vara enkelt att göra hållbara och hälsosamma val i vardagen - till ett tillgängligt pris.

Tillsammans med våra producenter vill vi även i framtiden kunna erbjuda kvalitativa råvaror som producerats med så lågt avtryck som möjligt. Vi är övertygade om att ett långsiktigt hållbarhetsarbete är en förutsättning för en konkurrenskraftig och lönsam livsmedelsproduktion.

År 2024 lanserades vår Både & färs: hälften nötkött och hälften lins. Eftersom vi tror på både och.

PROTOS VÄRDEKEDJA

Uppströms i Protos värdekedja finns våra lantbrukare som ansvarar för foderproduktion, växtodling och djuruppfödning. Från gårdarna transporteras sedan slaktdjur och växtbaserade råvaror till vår livsmedelsanläggning i Visby. Inom detta led är klimatpåverkan, biologisk mångfald, djurvälstånd och goda arbetsvillkor centrala hållbarhetsaspekter.

I vår egen verksamhet ansvarar våra medarbetare för slakt, styckning samt förädling och förpackning av animaliska och växtbaserade livsmedel. De främsta klimat- och miljöpåverkande faktorerna är el-, energi- och vattenförbrukning samt användning av förpackningsmaterial. Samtidigt är arbetsmiljö, säkerhet, djurvälstånd och andra etiska frågor viktiga delar inom det sociala och styrningsrelaterade hållbarhetsarbetet.

Nedströms i Protos värdekedja transporteras varor från vår livsmedelsanläggning till butiker, foodservice och industrikunder runt om i landet. Inom industrin sker vidareförädling, medan tillagning av måltider sker hos konsumenter och andra slutanvändare. I detta led uppstår matsvinn och förpackningsavfall som utgör betydande hållbarhetsutmaningar.

Protos hållbarhetsstyrning

Protos är ett familjedrivet företag där Thomas Östlund är ensam ägare, vd sedan 2004 och en av två styrelseledamöter. Företaget drivs med en stark övertygelse om att ett ambitiöst hållbarhetsarbete är avgörande för vår framtid och en självklar del av affärsstrategin. Genom detta skapar vi långsiktigt värde för verksamheten, människor och miljö.

STYRELSEN

Styrelsens uppgift är att övervaka inriktningen på hållbarhetsarbetet för att säkerställa att det är väl integrerat i företagets övergripande affärsstrategi. Styrelsen består av två ledamöter, en man och en kvinna.

KONCERNLEDNINGEN

Koncernledningen har i uppdrag att utveckla och granska hållbarhetsstrategin, fastställa mål samt följa upp dess genomförande. Två gånger per år utvärderas resultat och framsteg i förhållande till de uppsatta hållbarhetsmålen. Vid behov uppdateras målen i enlighet med våra långsiktiga ambitioner samt relevanta externa krav och omvärldsfaktorer.

Vd är ytterst ansvarig för hållbarhetsfrågor, medan det operativa arbetet och genomförandet av strategin leds av hållbarhetsansvarig. Medlemmar i ledningsgruppen ansvarar för specifika områden utifrån expertis och fungerar som stöd i arbetet. Denna struktur säkerställer att hållbarhet är en integrerad del av verksamheten och hanteras effektivt och strategiskt inom organisationen.

Under 2024 har Protos genomfört en dubbel väsentlighetsbedömning som kommer uppdateras med några års mellanrum. Delar av koncernledningen och externa experter har deltagit i arbetet. Protos påverkan samt hållbarhetsrelaterade risker och möjligheter bevakas löpande och hanteras i samverkan mellan koncernledning och hållbarhetsansvarig.

Koncernledningen består av tolv medlemmar och har en könsfördelning på 25 % kvinnor och 75 % män. Nedan presenteras de medlemmar som har en aktiv roll i hållbarhetsarbetet och deras respektive ansvarsområden.

Befattning och ansvarsområde

- **Vd:** Ansvarar ytterst för hållbarhetsarbetet. Fattar slutgiltiga beslut gällande strategi, prioriteringar, projekt och investeringar.
- **Hållbarhetsansvarig:** Leder och samordnar hållbarhetsarbetet. Strukturerar, utvecklar och följer upp strategier och projekt i linje med företagets mål.

- **Inköpschef:** Arbetar med datainsamling och förbättringsåtgärder på gårdsnivå inom bland annat klimat och miljö samt djurhållning.
- **Personalchef:** Ansvarar för social hållbarhet, med fokus på en trygg och inkluderande arbetsmiljö för att främja trivsel och välmående samt skapa förutsättningar för medarbetarnas långsiktiga utveckling.
- **Kommersiell chef:** Integrerar och kommersialiserar hållbarhet i Protos kunderbjudande samt i extern kommunikation mot konsument.
- **Miljö- och fastighetschef:** Arbetar med att optimera resursanvändningen inom företagets anläggningar. Har ansvar för energi-effektivisering, avfallshantering och minskad miljöpåverkan från drift och underhåll.
- **Kvalitetschef:** Ansvarar för livsmedelssäkerhet, certifieringar och ledningssystem. Säkerställer att hållbarhet integreras i kvalitetsarbetet.

INTRESSENTERS ROLL I PROTOS HÅLLBARHETSSTYRNING

På Protos är vi lyhörda för våra intressenters åsikter, behov och förväntningar. Genom olika former av dialog samlar vi in värdefull information som vägleder mål, investeringar och strategiska initiativ inom vårt hållbarhetsarbete.

På så sätt säkerställer vi att hållbarhetsarbetet är relevant och bidrar till långsiktig affärsnytta. Tabellen nedan visar våra nyckelintressenter samt hur vi för dialog med dem kring olika relevanta ämnen.

Nyckelintressenter	Typ av dialog	Ämnen
Kunder (dagligvaruhandeln, foodservice, livsmedelsindustrin)	Direkt dialog	Klimat- och miljöpåverkan, krav och mål inom hållbarhet, spårbarhet, resurshantering, kostnadseffektivitet
Konsumenter (slutanvändare)	Kundtjänst, sociala medier, indirekt dialog via återförsäljare	Ursprung, kvalitet, smak, säkerhet, näring, hälsa, djurvelfärd, klimat, miljö
Producenter (lantbrukare)	Direkt dialog, leverantörsträffar	Långsiktigt hållbar ekonomi, affärsetik, förbättringsåtgärder inom miljö, klimat, djurvelfärd och livsmedelssäkerhet
Leverantörer (av insatsvaror som förpackningar, energi, mm.)	Direkt dialog	Anpassning till lagkrav och hållbarhetsmål, förbättringsåtgärder, produktsäkerhet, affärsetik
Medarbetare (anställda och inhyrd personal)	Direkt dialog, arbetsplatsträffar, medarbetarsamtal och undersökningar, fackliga dialoger	Arbetsmiljö, trygghet, inkludering, jämställdhet, utvecklingsmöjligheter
Civilsamhället (t.ex. samarbetspartners, forskningsinstitut, branschorganisationer)	Direkt dialog, medverkan i olika forum, t.ex. Livsmedelsföretagen (Li)	Hållbar mat, folkhälsa, social hållbarhet, innovation, projekt
Myndigheter (t.ex. Jordbruksverket och Livsmedelsverket)	Dialog genom branschorganisationer, direkt dialog	Lagkrav kring livsmedelssäkerhet, djurvelfärd, antibiotikaanvändning, arbetsmiljö och hälsa samt affärsetik
Samhället Gotland	Direkt dialog, medverkan i olika forum, t.ex. Matbyrån Gotland	Arbetsstillfällen, lokalt engagemang, ekonomisk tillväxt, vattenanvändning

Dubbel väsentlighetsbedömning

Under 2024 utförde vi en dubbel väsentlighetsbedömning (DVB) för Protos enligt European Sustainability Reporting Standards (ESRS), ett ramverk som definierar vilken information företag ska rapportera för att uppfylla kraven inom EU:s direktiv CSRD. Syftet är att identifiera de mest betydelsefulla hållbarhetsfrågorna för vår verksamhet och skapa ett starkt beslutsunderlag för strategin framåt.

I bedömningen kartlade vi hur vår verksamhet och värdekedja påverkar omvärlden (inverkansväsentlighet) samt vilka risker och möjligheter (finansiell väsentlighet) som berör Protos.

Bedömningarna genomfördes utifrån tidsperspektiven kort (3 år), medel (5 år) och lång (10 år) sikt. Resultatet visas i nedanstående tabell. Åtta hållbarhetsområden bedömdes som väsentliga, varav fyra miljömässiga (E1, E2, E4 och E5), tre sociala (S1, S2 och S4) och ett inom styrning (G1).

Rapporten är strukturerad utifrån dessa hållbarhetsområden, med undantag för Arbetstagare i värdekedjan (S4), som inte behandlas i denna rapport. Protos avser att utveckla arbetet inom detta område och inkludera det i kommande hållbarhetsrapporter.

E1 - Klimatförändringar

Underämne	Inverkan, risker och möjligheter	Beskrivning	Värdekedja
Begränsning av klimatförändringar	Faktisk negativ inverkan (-) Scope 1 & 2 utsläpp	Växthusgasutsläpp uppstår under slaktprocessen från användning av el, uppvärmning och annan energi, samt indirekt vid hantering av vatten och avlopp.	Egen verksamhet
	Faktisk negativ inverkan (-) Scope 3 utsläpp	Utsläpp från gårdar, inklusive gödselanvändning, bränsleförbrukning och metan från idisslare, står för över 99 % av våra totala växthusgasutsläpp. Även utsläpp från in- och uttransporter inkluderas här.	Uppströms Nedströms
	Möjlighet ↗ Tjänstefiering av intern kompetens	Genom att dra nytta av intern kunskap om klimatpositiva åtgärder på gård kan Protos utveckla och erbjuda rådgivningstjänster till kunder i livsmedelsbranschen.	
	Möjlighet ↗ Metanreducerat kött	Genom att ge nötkreatur metanreducerande fodertillskott kan Protos erbjuda kött med ett lägre klimatavtryck, vilket kan resultera i positiv uppmärksamhet och konkurrensfördelar på marknaden.	

Energi	Faktisk negativ inverkan (-) Energiförbrukning	Förbrukning av el och bränsle förekommer inom djuruppfödning, foderproduktion, slaktprocess, transporter, lagerhållning och försäljning i butik.	Uppströms Egen verksamhet Nedströms
	Faktisk positiv inverkan (+) Förnybara energikällor	Omvandling av slaktrester till biogas bidrar till produktion av förnybar energi.	Nedströms

E2 - Vatten och marina resurser

Underämne	Inverkan, risker och möjligheter	Beskrivning	Värdekedja
Vatten	Faktisk negativ inverkan (-) Vattenförbrukning	Vatten förbrukas i Protos anläggning för sterilisering och renhållning samt i vår värdekedja för djuruppfödning och foderproduktion.	Uppströms Egen verksamhet

E4 - Biologisk mångfald och ekosystem

Underämne	Inverkan, risker och möjligheter	Inverkan, risker och möjligheter	Värdekedja
Direkta påverkansfaktorer som leder till förlust av biologisk mångfald Konsekvenser för arters tillstånd Konsekvenser för ekosystems utbredning och tillstånd Konsekvenser för och beroenden av ekosystemtjänster	Faktisk positiv inverkan (+) Förändrad markanvändning och sötvatten- och havsanvändning	En stor andel av köttet som Protos köper in, slaktar och förädlar kommer från djur som betat, vilket har haft en positiv påverkan på den biologiska mångfalden.	Uppströms
	Möjlighet ↗ EU-bidrag för naturrestaurering	Inom ramen för EU:s naturrestaureringsförordning (2024/1389) ges bidrag till lantbruksföretag som bidrar positivt till biologisk mångfald genom bevarande av ängs- och betesmarker.	
	Möjlighet ↗ Efterfrågan på KRAV-produkter ökar	En betydande del av Protos omsättning kommer från KRAV-märkta livsmedel. En större efterfrågan och försäljning av dessa produkter skulle innebära ökade intäkter.	

E5 - Cirkulär ekonomi

Underämne	Inverkan, risker och möjligheter	Beskrivning	Värdekedja
Resursinflöden, inklusive resursanvändning	Faktisk negativ inverkan (-) Insatsvaror	Insatsvaror till lantbruket inkluderar gödsel, bränsle, el och vatten. I egen verksamhet sker ett inflöde av en del jungfruliga plastmaterial, el, energi, vatten, slaktdjur och växtråvara. Lokaler för lagerhållning och butiker använder energi för kylning.	Uppströms Egen verksamhet Nedströms
Resursutflöden relaterade till produkter och tjänster	Faktisk negativ inverkan (-) Ej återvinningsbara material	Från gårdarna sker ett utflöde av foder, gödsel, slaktdjur och växtråvara. Vår verksamhet genererar livsmedelsprodukter och plastförpackningar.	Uppströms Egen verksamhet Nedströms
Avfall	Faktisk negativ inverkan (-) Förpacknings- och slaktavfall	Avfall i form av förpacknings- och förbrukningsmaterial samt slaktrester uppstår i vår egen verksamhet. I butiks- och konsumentledet uppstår livsmedelssvinn och förpackningsavfall.	Uppströms Egen verksamhet Nedströms

S1 - Den egna arbetskraften

Underämne	Inverkan, risker och möjligheter	Beskrivning	Värdekedja
Arbetsvillkor	Faktisk negativ inverkan (-) Hälsa och säkerhet	Slakteriverksamhet utgör en relativt riskfylld och krävande arbetsmiljö, där fysiska skador och psykisk påfrestning förekommer.	Egen verksamhet
Likabehandling och lika möjligheter för alla	Faktisk negativ inverkan (-) Våld och trakasserier på arbetsplatsen	Trakasserier mellan medarbetare förekommer, vilket påverkar trygghet och välmående på arbetsplatsen.	Egen verksamhet
	Risk ↘ Ökande personalkostnader	Brist på kvalificerad arbetskraft råder både inom branschen och på Gotland. Detta kan leda till ökade rekryteringskostnader och eventuella produktionsstörningar på grund av personalbrist.	

S2 - Arbetstagare i värdekedjan

Underämne	Inverkan, risker och möjligheter	Beskrivning	Värdekedja
Arbetsvillkor	Potentiell negativ inverkan (-) Trygg anställning (-) Arbetstid (-) Rimliga löner (-) Föreningsfrihet, förekomsten av företagsråd (-) Kollektivförhandlingar (-) Balans mellan arbete och privatliv (-) Hälsa och säkerhet	Lantbruket utgör en relativt riskfylld arbetsmiljö där personskador kan uppstå. I en ekonomisk pressad bransch kan orättvisa arbetsvillkor förekomma.	Uppströms

S4 - Konsumenter och slutanvändare

Underämne	Inverkan, risker och möjligheter	Beskrivning	Värdekedja
Personlig säkerhet	Potentiell negativ inverkan (-) Hälsa och säkerhet	I sällsynta fall kan livsmedelsprodukter vara kontaminerade och påverka konsumenters hälsa.	Nedströms

G1 - Ansvarsfullt företagande

Underämne	Inverkan, risker och möjligheter	Beskrivning	Värdekedja
Djurskydd	Potentiell negativ inverkan (-) Bristande djurskydd	Bristande efterlevnad av djurskyddsregler i vår värdekedja kan förekomma och därmed försämra djurvälståndet.	Uppströms
Korruption och mutor	Potentiell negativ inverkan (-) Förebyggande och upptäckt inbegripen utbildning (-) Tillbud	Incidenter av korruption kan förekomma i vår värdekedja, vilket riskerar att skapa orättvis konkurrens och snedvriden fördelning av resurser.	Uppströms Egen verksamhet

PROCESS OCH METOD

Steg 1: Intressent- och omvärldsanalys

Som ett första steg i den dubbla väsentlighetsbedömningen granskades kontexten för CSRD-rapporteringen, följt av en analys av Protos affärsmodell och värdekedja. Därefter genomfördes omvärlds- och intressentanalyser, inklusive intervjuer med nyckelkunder samt insamling av data från externa källor såsom Jordbruksverket, Naturvårdsverket, WWF och 2050 Consulting.

Analysen inkluderade även en genomgång av hållbarhetsrelaterade lagar, ramverk och samhällstrender med potentiell påverkan på vår verksamhet. Utifrån detta underlag identifierades nyckelaktiviteter och relevanta hållbarhetsfrågor som grund för den fortsatta bedömningen.

Steg 2: Inverkansväsentlighet

Protos inverkan på människor och miljö bedömdes utifrån de tre nivåerna i ESRS: ämne, underämne och delunderämne. En initial bedömning gjordes, som sedan förankrades i organisationen genom en workshop där resultatet diskuterades och validerades av vd, hållbarhetsansvarig, CCO, affärsanalytiker, inköpschef och HR-chef.

Inverkansväsentlighet bedömdes utifrån följande parametrar:

- Allvarlighetsgrad (skala, omfattning, återställbarhet)
- Sannolikhet att inverkan sker

Dessa parametrar tilldelades poängnivåer som vägdes samman enligt nedan formel för inverkansväsentlighet:

$$\text{Inverkan} = (\text{skala} + \text{omfattning} + \text{återställbarhet}) * \text{sannolikhet}$$

Gränsvärden för inverkansväsentlighet motsvarar en sannolikhet på minst 50 % och betydande allvarlighetsgrad enligt följande:

- Väsentlig negativ inverkan: Minst en av tre parametrar har poängnivå 4, övriga har poängnivå 3.
- Väsentlig positiv inverkan: Minst en av parametrarna skala eller omfattning har poängnivå 4. Återställbarhet har poängnivå 3.

Värderingen gjordes på nuvarande inverkan och bedöms vara liknande på kort, medel och lång sikt.

Gränserna fastställdes utifrån en balans mellan inverkan på människor och miljö, bedömning av intressenters informationsbehov och faktorer i omvärldsanalysen. Ett resultat på $\geq 4,2$ för positiv inverkan och $\geq 6,0$ för negativ inverkan indikerar väsentlighet ur ett inverkansperspektiv. För positiv inverkan bedöms inte återställbarhet, vilket medför ett lägre gränsvärde.

Det fanns generellt god tillgång till information under bedömningarna av inverkan. Osäkerhet värderades utifrån mängden tillgängliga data och i de fall egna data saknades användes externa källor som underlag.

Det slutgiltiga resultatet inkluderar därmed tolv underämnena med negativ inverkan och fyra underämnena med positiv inverkan.

Skala	Omfattning	Återställbarhet	Poäng	Sannolikhet	Poäng
Mycket liten	Mycket begränsad	Inom 1 år	1	0–24%	0,2
Liten	Begränsad	Inom 1–3 år	2	25–49%	0,4
Medel	Medel	Inom 3–5 år	3	50–74%	0,6
Hög	Utbredd	Inom 5–10 år	4	75–99%	0,8
Mycket hög	Mycket utbredd	Permanent (ej positiv inverkan)	5	100% (definitiv)	1

Steg 3: Finansiell väsentlighet

Potentiella finansiella risker och möjligheter identifierades utifrån hållbarhetsområdena och underämnena i ESRS, Protos bransch, geografiska spridning och affärsmodell samt andra faktorer som framkom i omvärldsanalysen. Finansiella gränsvärden anpassades specifikt för Protos. Därefter genomfördes en workshop där risker och möjligheter värderades tillsammans med vd, hållbarhetsansvarig, ekonomichef, affärsanalytiker och inköpschef.

Riskerna och möjligheternas väsentlighet bedömdes utifrån följande parametrar:

1. Sannolikhet att risken/möjligheten berör Protos och
2. Finansiell effekt om risken/möjligheten inträffar

Tidshorisont inkluderades som en parameter i bedömningen för att beakta den finansiella effekten på kort (3 år), medel (5 år) och lång sikt (10 år).

För att bedöma risker och möjligheter fastställdes gränsvärden för sannolikhet och finansiell effekt baserat på Protos finansiella resultat och effekt på EBITIDA.

Finansiell väsentlighet värderas enligt formeln nedan:

$\text{Risk} / \text{möjlighet} = \text{finansiell effekt} * \text{sannolikhet}$

Sannolikhet	Chans att påverka	Finansiell effekt	Effekt på EBITIDA	Poäng
Mycket låg	0–10%	Mycket begränsad	<5%	1
Låg	11–30%	Begränsad	5–15%	2
Medel	31–50%	Medel	16–30%	3
Hög	51–75%	Utbredd	31–60%	4
Mycket hög	76–100%	Mycket utbredd	>60%	5

Risker och möjligheter med ett värde ≥ 12 bedöms som väsentliga. Sammantaget bedömdes 46 risker och sju möjligheter kopplade till olika ESRS-ämnen. Resultatet av den finansiella väsentlighetsbedömningen resulterade i en risk och tre möjligheter.

Steg 4: Dubbel väsentlighetsbedömning

Om ett område har bedömts vara väsentligt utifrån antingen inverkansperspektivet, det finansiella perspektivet, eller båda, klassas det som väsentligt i den dubbla väsentlighetsbedömningen. Utfallet har avgjort vilka områden som Protos kommer fortsätta prioritera i hållbarhetsarbetet framöver.

Miljö

- ➔ Klimatpåverkan
- ➔ Vatten och marina resurser
- ➔ Biologisk mångfald
- ➔ Resursanvändning och cirkulär ekonomi

Sammanfattning

Under 2024 tog Protos flera viktiga steg mot att minska klimatpåverkan - både i den egna verksamheten och i primärproduktionen. Genom satsningar på metan-reducerande fodertillskott, utökad insamling av gårdsdata och energieffektiviseringar arbetar vi för att nå våra klimatmål. Vi har nu uppnått 100% fossilfria in- och uttransporter med hjälp av CarbonGo, och lanserat en Både & färs som minskar klimatavtrycket från måltiden.

Vattenförbrukningen minskade med 2,6 %, och behovet av ett slutet kylvattensystem har identifierats. Inom biologisk mångfald testar vi innovativ betesdrift med virtuella stängsel.

Vi har introducerat en ny förpackningslösning i form av flowpack, som innehåller 70 % mindre plast. Mycket av vårt avfall omvandlas till biogas som används till uppvärmning och som bränsle i kollektivtrafiken.

Klimatpåverkan

Kött och andra animaliska livsmedel har en betydande klimatpåverkan. Att minska utsläppen av växthusgaser från lantbruket är globalt en högt prioriterad fråga och en viktig uppgift för oss på Protos. Omkring 99 % av våra totala utsläpp uppstår på gårdsnivå, framför allt genom gödselhantering, bränsleförbrukning och metan från idisslare. Inom vår egen verksamhet sker utsläpp främst i samband med slaktprocessen samt vid in- och uttransporter. I nära samarbete med våra lantbrukare driver vi omställningen mot en livsmedelsproduktion med lägre klimatavtryck och utan fossila bränslen.

Protos klimatmål (basår 2019)

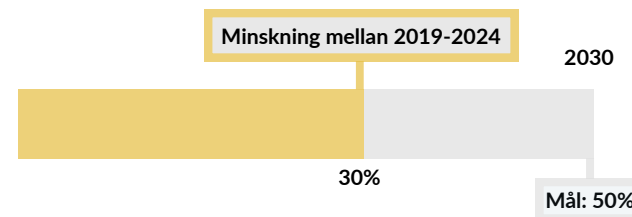
- ✓ Halvera utsläppen i Scope 1, 2 och delar av Scope 3 senast 2030
- ✓ Öka omsättningen av växtbaserade råvaror till 10% senast 2030
- ✓ Minska utsläppen från primärproduktionen (Scope 3) med 15% per kilo kött senast 2030
- ✓ Minska energiförbrukningen i den egna verksamheten med 15% senast 2026

Protos klimatmål ska vara vetenskapligt förankrade i linje med Parisavtalet. Därför kommer vi att utvärdera våra mål för primärproduktionen utifrån Science Based Targets guide "Forest, Land Agriculture Guidance", som ger specifik vägledning för klimatmål inom livsmedelsproduktion.

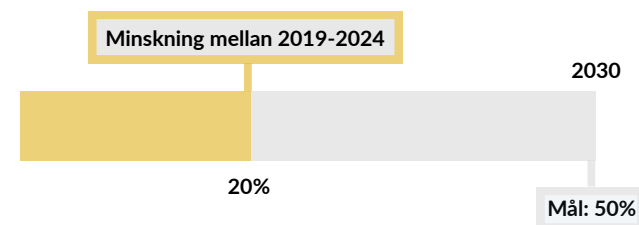
Vi kommer även att ta ställning till om vi ska ansöka om att få våra klimatmål godkända enligt SBTi (Science Based Target initiative). Detta innebär att klimatmålen kan komma att justeras framöver, i synnerhet för primärproduktionen.

MÅLUPPFÖLJNING

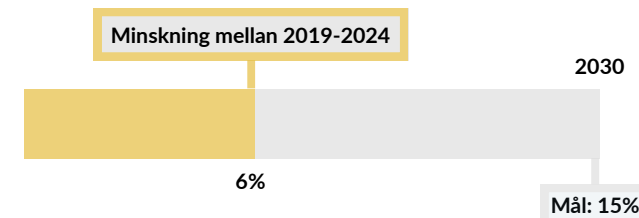
Minskning av utsläpp inom scope 1 och 2:

Minskning av utsläpp inom scope 3 exklusive djuruppfödning (delar av scope 3¹):

Minskning av utsläpp från primärproduktionen per slaktvikt:

¹ Notera att jämförelsen mellan 2024 och basåret inte inkluderar de tillkomna kategorier och aktiviteter som har inkluderats för klimatkäslutet 2024.

ÅTGÄRDER OCH RESURSER

Metanreducerat kött

Metan från idisslare står för 7,5 % av Sveriges totala växthusgasutsläpp och utgör den största källan till metanutsläpp i landet². Tillsammans med våra lantbrukare vill vi bidra till att lösa denna utmaning. Därför satsar vi på metanreducerande fodertillskott som en del av vårt arbete för att minska klimatavtrycket från primärproduktionen.

Sedan 2022 arbetar Protos med Volta Greentech, ett svenskt bioteknikföretag som utvecklar ett fodertillskott med potential att minska metanproduktionen hos nötkreatur med cirka 50 %. Resultaten visar på stora möjligheter att uppfylla The Methane Pledge från COP26 där Sverige, tillsammans med över 100 andra länder, åtagit sig att minska metanutsläppen med 30 % till år 2030.

I samarbete med lantbrukare och kunder har vi genomfört två pilotprojekt, där köttet såldes under varumärket Lome i utvalda butiker hos Coop och Hemköp under 2022–2023. Våren 2024 under-tecknade vi en avsiktsförklaring med Volta Greentech för att skala upp användningen av fodertillskottet i producentledet för Protos varumärke Smak av Gotland. I slutet av året genomfördes gårdsbesök för att utvärdera förutsättningar för utfodring. EU:s myndighet för livsmedelssäkerhet (Efsa) kommer göra en bedömning av Lome under 2026, och det metanreducerade köttet beräknas nå butiker året därpå.

Lantbrukets klimatomställning kräver ofta stora investeringar och systemförändringar, vilket är en utmaning i en bransch med små marginaler. Därför är det viktigt att erbjuda effektiva lösningar för att stötta lantbrukare. Metanreducerande foder-tillskott är en enkel, direktverkande och effektiv åtgärd. Det blandas in hos foderleverantören och utfodras precis som vanligt, utan extra arbets-moment för lantbrukaren.

Metanreducerande fodertillskott är en av många åtgärder som kan göra lantbruket mer hållbart. Även om metan från kor bryts ner relativt snabbt och inte bidrar till uppvärmning på lång sikt på samma sätt som koldioxid, har gasen en stark uppvärmande effekt under sin livstid. Därför kan minskade metanutsläpp bidra till att bromsa temperaturökningen på kort sikt. Många av våra lantbrukare vill vara en del av lösningen och bidra till att driva utvecklingen framåt.

Växtbaserat och hybrid - vi tror på både och

På Protos vill vi göra det enkelt att välja mat som är näringsrik, god och har låg klimatpåverkan. Vi tror på en balanserad kost, där animaliskt och växtbaserat protein kompletterar varandra. Inom varumärket Smak av Svea har vi utvecklat en växtfärs som är baserad på quinoa och gråärt med ett klimatavtryck på 0,4 CO₂e³, betydligt lägre än för både tofu och köttsubstitut⁴.

Under 2024 lanserade Protos vår Både & färs, som består av 50 % korallins och 50 % svenskt nötkött. Den tillhör en växande produktkategori som utgör en viktig del i omställningen till livsmedel med lägre klimatavtryck. I våra produkter med växtprotein används hela växtråvaran, vilket bidrar till att minska resursspill.

Vi ser inte växtbaserade eller hybridprodukter som en tillfällig trend, utan som en naturlig del av framtidens mat. Därför investerar Protos i alternativ som gynnar både vår hälsa och vår planet. Ambitionen är att fortsätta utveckla det växtbaserade och hybrida sortimentet med råvaror som producerats i Sverige. På så sätt stärks svensk livsmedelsproduktion samtidigt som transporterna blir kortare. Vårt växtbaserade affärsområde kommer att ha en central roll i vårt framtida klimatarbete.

Det börjar med gårdsdata

Den absoluta majoriteten av våra växthusgas-utsläpp sker i primärproduktionen. Beräkningarna i Protos klimatkalkyl baseras delvis på gårds-specifika data och delvis på schabloner för olika köttslag och produktionssystem. I dagsläget utgör gårdsspecifika data en mindre del av de totala beräkningarna, vilket innebär att förändringar i utsläpp mellan åren främst reflekterar mängden djur och andelen olika djurslag snarare än faktiska förändringar av växthusgasutsläpp.

² Jordbruk, utsläpp av växthusgaser: <https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/klimat/vaxthusgaser-utslapp-fran-jordbruk/>

³ Beräkning av klimatavtryck och näringskvalitet av Smak av Svea växtfärs: <https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:2bf3e7b1-85a4-40d0-8c57-6ec5eee79f08?viewer%21megaVerb=group-discover>

⁴ Jämförelsen avser växtbaserade köttsubstitut av proteinisolat eller -koncentrat.

För att få en mer detaljerad bild av utsläppen på gårdsnivå har vi under 2024 fortsatt uppdatera och utöka datainsamlingen. De insikter vi får gör det möjligt för oss att identifiera och rekommendera effektiva åtgärder för minskad klimatpåverkan, samtidigt som vi främjar ekonomisk hållbarhet. Vi vill genom detta fördjupa samarbetet med våra lantbrukare och tillsammans skapa miljömässigt och ekonomiskt värde på lång sikt.

Under året har Protos utvärderat olika insamlingsverktyg för att göra processen så enkel och smidig som möjligt för lantbrukarna. Målet är att under 2025 välja och implementera det verktyg som bäst uppfyller definierade krav och behov hos de gårdar vi arbetar med. Vi kommer även att ytterligare utvidga insamlingen av gårdsspecifika data, vilket ger oss ett bättre underlag för att uppdatera klimatmålen och beräkna klimatavtryck för våra produkter.

Mot en energieffektivare produktion

Under 2024 har Protos kartlagt energiförbrukningen och identifierat åtgärder för att effektivisera och minska den. Som en del av detta arbete har vi beslutat att byta ut trycklufts-kompressorer i livsmedelsanläggningen samt installera nya ventilationsaggregat i avdelningarna för styckning och konsumentpaketering. Dessa insatser planeras att genomföras under 2025 och är viktiga steg mot Protos mål att reducera energiförbrukningen med 15 % senast 2026.

Uppvärmningen av lokaler och framställningen av varmvatten sker huvudsakligen i vår egen panncentral där biogas från omvandlade slaktrester eldas. En mindre del kommer från värmepumpar och återvunnen värme från fastighetens kylsystem. Anläggningen i Visby är därmed i stort sett fri från fossil energi, med undantag för grisslakten där gasol fortfarande används. Vi undersöker möjligheter att ersätta denna med ett fossilfritt alternativ.

Genom att Protos slaktrester omvandlas till biogas bidrar vi inte bara till vår egen energiförsörjning, utan även till den gotländska kollektivtrafiken och andra industrianläggningar. Dessutom produceras biogödsel som återförs till lantbruket. På så sätt sluter vi kretsloppet, tar vara på resurser från vår egen verksamhet och stärker den lokala tillgången till förnybar energi.

Den el som köps in är 100 % fossilfri, varav cirka 40 % kommer från förnybara källor. Under 2025 kommer vi se över vårt elavtal med ambitionen att uppnå 100 % förnybar el.

Vi har även utrett möjligheten att anlägga en solcellspark i anslutning till anläggningen i Visby. Bygglov har beviljats och beslut om investering kommer tas under 2025.

100 % fossilfria transporter

Utöver primärproduktionen står transporter för en betydande del av de fossila utsläppen i Protos värdekedja. Idag har ungefär 60 % av våra inköpta transporter ställt om till förnybara drivmedel. I december 2023 anslöt vi oss till CarbonGo⁵ (tidigare CarbonLoop), ett tredjepartsverifierat system för så kallade insets, som gör det möjligt att klimatkompensera genom att finansiera utsläppsminskningar i andra transportflöden.

Genom denna åtgärd har vi kompenserat utsläppen från våra resterande transporter och därmed uppnått 100 % fossilfria in- och uttransporter under 2024.

“

Genom att Protos slaktrester omvandlas till biogas bidrar vi inte bara till vår egen energiförsörjning utan även till den gotländska kollektivtrafiken.

”

⁵ Insets: <https://energifabriken.se/carbongo/>

Den hållbara måltiden med Ecoviva

I slutet av 2023 förvärvade Protos matkasse-företaget Ecoviva, som ända sedan starten 2008 har skapat välsmakande måltider med fokus på ekologiska och svenska råvaror. Detta är ett naturligt steg i vårt arbete för att göra hållbara matvanor mer tillgängliga för konsumenter. Under 2024 har vi breddat utbudet och lyft fram Protos produkter, däribland vår Både & färs som ökar andelen växtprotein på tallriken och minskar klimatavtrycket.

Ecoviva har samarbetat med WWF i flera år. I samband med Earth Hour 2024 lanserade Ecoviva världens första matkasse som uppfyller de strikta kriterierna för WWF:s måltidsverktyg One Planet Plate. Varje måltid i kassen hade ett klimatavtryck på högst 0,5 kg CO₂e per portion, vilket ligger inom WWF:s rekommenderade veckobudget på 11 kg CO₂e per person. Kassen erbjöds under en begränsad period och togs emot mycket positivt av kunderna.

Under 2024 påbörjades ett arbete med RISE för att integrera klimatdata i Ecovivas receptdatabas. Kunder kan redan nu se vilka råvaror som är miljö-märkta och av svenskt ursprung – och snart kommer även information om klimatavtryck att finnas tillgängligt. Målet är att öka transparensen och göra det enklare att göra medvetna val. Arbetet väntas vara klart under 2025.

Varje måltid i Ecovivas One Planet Plate-kasse hade ett klimatavtryck på högst 0,5 kg CO₂e per portion.

UTVECKLING OCH RESULTAT

Växthusgasutsläpp

Sedan 2019 har Protos rapporterat växthusgasutsläpp årligen i enlighet med GHG-protokollet.⁶ För 2024 års beräkningar har scopet för klimatkavslutet uppdaterats i syfte att skapa en mer heltäckande redovisning av vår klimatpåverkan. Förändringarna har gjorts för att bättre spegla verkliga utsläpp, anpassa klimatrappporteringen till utkastet av GHG-protokollets "Land Sector and Removals Guidance"⁷ samt inkludera gårdsspecifika data som Protos samlat in under året.

Uppdateringen innebär att fler kategorier inom scope 3 nu omfattas av klimatkavslutet, samtidigt som tidigare inkluderade kategorier har breddats till att även omfatta fler relevanta aktiviteter. En retroaktiv justering har genomförts för beräkningar av växthusgasutsläpp från djuruppfödning, vilket står för majoriteten av Protos totala utsläpp. För övriga kategorier där nya aktiviteter har tillkommit omfattar uppdateringen endast utsläpp för år 2024. I vissa fall kan därmed ökningen av rapporterade utsläpp förklaras av ett utökat scope snarare än en faktisk ökning av utsläpp.

I tabellen (se s. 25) redovisas utsläpp per scope och kategori. Kategorier som har tillkommit genom årets uppdateringar är markerade med *, och kategorier som tidigare inkluderats men där omfattningen nu utökats till fler aktiviteter är markerade med **.

Scope 1 - direkta utsläpp

Scope 1 omfattar direkta utsläpp från källor som Protos äger eller har kontroll över. För Protos inkluderar detta bränsleanvändning, köldmedier och tjänsteresor med bil. Utsläppen ökade under 2024 jämfört med 2023, främst till följd av ett köldmedieläckage, men även förändringar i reduktionsplikten. I jämförelse med basåret 2019 har dock utsläppen minskat med 27 %, vilket framför allt beror på minskad användning av fossila bränslen för uppvärmning.

Scope 2 - indirekta utsläpp från energi

Scope 2 avser indirekta utsläpp från inköpt el, värme och kyla. I Protos måluppföljning används den marknadsbaserade metoden för scope 2, vilket återspeglar användning av energiinköpsavtal för förnyelsebar och fossilfri el. I tabellen (se s. 25) redovisas utsläpp baserat på både platsbaserad och marknadsbaserad metod, i enlighet med GHG-protokollet. Enligt den marknadsbaserade metoden har utsläppen minskat jämfört med 2023, vilket beror på att utsläppsfaktorn är lägre. Samtidigt har elanvändningen i anläggningen ökat något, vilket reflekteras i den platsbaserade redovisningen.

Scope 3 - indirekta utsläpp

Scope 3 omfattar övriga indirekta utsläpp i värdekedjan, uppdelat i GHG-protokollets kategorier.

Kategori 3.1 - utsläpp från djuruppfödning

Cirka 99 % av Protos utsläpp härleds till djuruppfödning. Dessa beräkningar innefattar utsläpp från foderproduktion (inklusive produktion av insatsvaror i jordbruket och förändring av markanvändning), bränsleanvändning på gården, gödselhantering, mulljordar samt metan från idissling. I och med uppdateringen som gjorts för 2024 års klimatkavslut beräknas utsläpp från djur både med gårdsspecifika data och detaljerade schabloner från RISE. Metodiken har tillämpats retroaktivt för 2023 och basåret. Ökningen av utsläpp under 2024 förklaras av ökad slaktvolym och högre andel nöt.

Kategori 3.1 - Övriga utsläpp från inköpta varor och tjänster

Utöver utsläpp från djuruppfödning omfattar scope 3.1 utsläpp från förpacknings- och förbrukningsmaterial samt - från och med 2024 - utsläpp från fastighetsunderhåll och kontorsmaterial. Utöver de nya aktiviteterna i scope 3.1 har utsläppen ökat något jämfört med 2023, på grund av ett större inköp av förpackningsmaterial. Detta beror på ökade köttvolym och att extra tråg och film köptes in som en försiktighetsåtgärd inför lanseringen av flowpack.

Kategori 3.2. - Kapitalvaror

Kapitalvaror är en ny kategori för 2024 som omfattar utsläpp kopplade till Protos inköp av maskiner, större inventarier samt investeringar i livsmedelsanläggningen.

⁶ Protos klimatkavslut omfattar främst växthusgaser som koldioxid (CO₂), lustgas (N₂O) och metan (CH₄), men inkluderar även fluorväten (HFC), perfluorkarboner (PFC), svavelhexafluorid (SF₆) och kvävetrifluorid (NF₃).

⁷ Land Sector and Removals Guidance är ett kommande tillägg till Greenhouse Gas Protocol som beskriver hur utsläpp och upptag av växthusgaser från markanvändning, markförändring och kolsänkor ska beräknas och redovisas.

Det senaste utkastet publicerades september 2022 och den färdiga versionen förväntas lanseras och träda i kraft hösten 2025.

Kategori 3.3. - Bränsle- och energirelaterade aktiviteter

I denna kategori redovisas utsläpp från produktion och distribution av energi som används i scope 1 och 2. En ökning jämfört med 2023 förklaras främst av förändrad reduktionsplikt.

Kategori 3.4. - Uppströms transporter och distribution

Denna kategori omfattar samtliga transporter till och från verksamheten, inklusive nedströms transporter som Protos styr över. Under 2024 har utsläpp från båttransporter samt mellanlagring i frys adderats. Detta bidrar till att utsläppen i scope 3.4 ökar i jämförelse med tidigare år. Bortsett från dessa metodmässiga förändringar har utsläppen från lastbilstransporter ökat något. En större andel av transporterna drivs nu med HVO, men den sänkta reduktionsplikten för diesel har trots omställningen lett till en total ökning av utsläppen.

Kategori 3.5 – Avfall som uppstår i den egna verksamheten

Inkluderar utsläpp från avfallshantering såsom biogasproduktion, förbränning och destruktion. Ökningen under 2024 beror på större mängd avfall, särskilt till biogas, till följd av ökade köttvolymmer.

Kategori 3.6 – Tjänsteresor

I denna kategori redovisas utsläpp från tjänsteresor som inte ingår under scope 1. För Protos innefattar detta endast flygresor. Utsläppen har minskat i jämförelse med tidigare år till följd av färre flygresor.

Kategori 3.7 – Pendling

Pendling är en ny kategori för 2024. Utsläppen är beräknade utifrån genomsnittliga svenska pendlingsdata, justerat för antal anställda. Eftersom Gotlands pendlingsmönster sannolikt skiljer sig åt är siffran konservativ.

3.12 – Sluthantering av sålda produkter

Även denna kategori är ny för 2024. Här omfattas utsläpp från konsumentledet relaterat till hantering av plastförpackningar och matsvinn. Dessa beräkningar är också baserade på nationella schabloner.

Metodik och datakvalitet

Beräkningar av växthusgasutsläpp baseras i huvudsak på aktivitetsdata insamlad från interna system och externa leverantörer. Specifika data samlas in för exempelvis produktionsvolym, förpackningsmaterial, bränsleanvändning och energiförbrukning i den egna verksamheten.

För transporter används data direkt från transportleverantörer, vilket ger en hög datakvalitet även om detaljeringsgraden varierar något mellan olika aktörer. Informationen omfattar bland annat förbrukad bränslemängd i liter per bränsletyp. För kategorier där det är svårare att samla in primärdata, såsom matsvinn i konsumentled, har generella antaganden använts med stöd i erkända sekundära källor.

Utsläppsfaktorer hämtas från etablerade källor såsom erkända databaser och forskningsrapporter. I vissa fall används mer specifika faktorer, exempelvis för sjötransporter där en utsläppsfaktor från Gotlandsfärjorna har tillämpats för 2024. Denna metodik möjliggör en rimlig avvägning mellan datatillgänglighet, kvalitet och jämförbarhet över tid.

Växthusgasutsläpp	2019 (basår)	2023	2024	Jämförelse 2023-2024
Scope 1				
Bruttoväxthusgasutsläpp Scope 1 (tCO ₂ eq)	202	129	147	13%
Scope 2				
Bruttoväxthusgasutsläpp location-based Scope 2 (tCO ₂ eq)	387	355	363	2%
Bruttoväxthusgasutsläpp market-based Scope 2 (tCO ₂ eq)	2	3	3	-21%
Signifikanta utsläpp i Scope 3				
Totala indirekta växthusgasutsläpp inom scope 3 (tCO ₂ eq)	309 160	277 929	286 231	3%
3.1 Inköpta varor och tjänster **	308 363	277 471	284 190	2%
3.2 Kapitalvaror *	-	-	36,28	
3.3 Bränsle- och energirelaterade utsläpp (som inte inkluderas i scope 1 & 2)	96	74	95,24	29%
3.4 Uppströms transporter och distribution**	662	363	1563	331%
3.5 Avfall som uppstår i den egna verksamheten	14	11	18,25	68%
3.6 Tjänsteresor	26	10	6,50	-37%
3.7 Pendling *	-	-	288,68	

3.8 Uppströms leasade tillgångar	-	-	-	
3.9 Nedströms transporter	-	-	-	
3.10 Bearbetning av såld produkt	-	-	-	
3.11 Användning av såld produkt	-	-	-	
3.12 Slutbehandling av sålda produkter *	-	-	32,99	
3.13 Nedströms leasade tillgångar	-	-	-	
3.14 Franchise	-	-	-	
3.15 Investeringar	-	-	-	
Totala utsläpp av växthusgaser				
Totala växthusgasutsläpp (location-based) (tCO ₂ eq)	309 750	278 412	286 741	3%
Totala växthusgasutsläpp (market-based) (tCO ₂ eq)	309 365	278 061	286 380	3%

Energianvändning och energimix

Under 2024 har Protos elförbrukning varit i stort sett oförändrad i relation till slaktvolymen. Elanvändningen ökade med 2,3 %, medan slaktvolymen steg med 2,1 %. Dessutom ökade styckningsvolymen med 8,7 %. När produktionen växer, ökar också behovet av el för energiintensiva delar som kylning och tryckluft.

Protos förbrukning av biogas har ökat något jämfört med föregående år, vilket beror på att vi under en period med tekniska problem i värmeåtervinningen kompenserat bortfallet med ökad användning av biogas.

Under 2024 slaktade Protos cirka 100 ton fler grisar jämfört med 2023, vilket resulterade i en ökning av gasolanvändningen med cirka 1,3 % jämfört med året innan.

Energianvändning och energimix	2024
Bränsleförbrukning från kol och kolprodukter (MWh)	-
Bränsleförbrukning från råolja och petroleumprodukter (MWh)	15
Bränsleförbrukning från naturgas (MWh)	-
Bränsleförbrukning från andra fossila källor (MWh)	-
Förbrukning av inköpt eller förvärvad elektricitet, värme, ånga och kylning från fossila källor (MWh)	136
Total användning av fossil energi (MWh)	151
<i>Andel fossila källor i total energianvändning (%)</i>	2%
<i>Användning från kärnenergikällor (MWh)</i>	-
<i>Andel från kärnenergikällor i total energianvändning (%)</i>	0%
Bränsleförbrukning för förnybara energikällor, inbegripet biomassa (inklusive industriavfall och kommunalt avfall av biologiskt ursprung, biogas, förnybar vätgas etc.) (MWh)	27
Förbrukning av inköpt eller förvärvad elektricitet, värme, ånga och kylning från förnybara källor (MWh)	9 315
Förbrukning av egenproducerad förnybar icke-bränsleenergi (MWh)	-
Total användning av förnybar energi (MWh)	9 342
<i>Andel förnybara källor i total energianvändning (%)</i>	98%
Total energianvändning - fossil och förnybar (MWh)	9493

Vatten och marina resurser

Protos verkar på Gotland, en region som periodvis drabbas av vattenbrist, särskilt under sommarmånaderna. Som en av öns större vattenanvändare är detta en central fråga för oss. Vatten används i vår anläggning för sterilisering och renhållning samt i värdekedjan för djuruppfödning och odling.

Protos mål för vatten

✓ Vi ska minska vår vattenförbrukning med 15 % senast 2026, med 2023 som basår.

ÅTGÄRDER OCH RESURSER

För att få ökad kunskap och nå uppsatta mål har vi under 2024 undersökt vattenförbrukningen i Protos anläggning i Visby. En angelägen åtgärd som har framkommit är att skapa ett slutet kretslopp för kylvattensystemet – en investering som kommer att utvärderas under 2025.

Under 2024 har Protos fortsatt deltagit i ett forskningsprojekt med bland andra RISE och Arla, som utforskar möjligheten att återanvända spillvatten från Arlas torrmjölkstillverkning i Visby. Protos agerar stödfunktion och bidrar med data. Förhoppningen är att resultaten ska främja cirkulära vattenflöden och minska belastningen på dricksvattenresurser.

UTVECKLING OCH RESULTAT

Vattenförbrukning

Under 2024 minskade vi vattenförbrukningen med ungefär 2,6 % jämfört med året innan. Under 2023 upptäcktes och åtgärdades en vattenläcka, vilket ledde till minskad förbrukning under årets sista månader. Effekten av denna åtgärd har även bidragit till den lägre vattenförbrukningen under 2024.

I nedanstående tabell redovisas Protos vattenförbrukning i absoluta tal och som vattenintensitet. Jämfört med föregående år har vattenutnyttjandet blivit mer resurseffektivt i förhållande till Protos intäkter. Uppgifterna baseras på mätvärden från vattenmätare i produktionsanläggningen.

År	2024	2023
Total vattenförbrukning (m3)	65 397	67 132
Total vattenförbrukning i vattenriskområden (m3)	65 397	67 132
Vattenintensitet i m3 per miljoner EUR i nettointäkter	653	704

Miljö

Biologisk mångfald och ekosystem

Som livsmedelsproducent är Protos direkt beroende av ett livskraftigt lantbruk och välmående ekosystem. Det innebär både ett ansvar och en drivkraft att arbeta för ökad biologisk mångfald. Betande djur och ansvarsfull markanvändning utgör en viktig funktion, särskilt för att bevara värdefulla naturtyper som ängs- och naturbetesmarker. Genom riktade ekonomiska stöd till lantbrukare som vårdar dessa miljöer skapas större möjligheter att driva utvecklingen i rätt riktning. Som Sveriges största leverantör av KRAV-märkt kött till dagligvaruhandeln bidrar vi till en djurhållning som håller landskapet öppet och gynnar viktiga arter.

Avsiktsförklaring

Under 2024 har vi följt utvecklingen av riktlinjer för att definiera och mäta påverkan på biologisk mångfald, som Science Based Targets for Nature (SBTN) och Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD). Vi kommer att ta fram en plan för att kvantifiera vår påverkan på naturen och göra riktade insatser för att stärka biologisk mångfald i betes- och odlingslandskapet.

ÅTGÄRDER OCH RESURSER

Ekologiskt för ökad biologisk mångfald

Ekologiskt lantbruk har en avgörande roll i att stärka den biologiska mångfalden. På ekologiska gårdar finns i genomsnitt 50 % fler arter av bin, humlor, fjärilar och andra pollinatörer.⁸ Detta beror till stor del på att inga naturfrämmande kemiska bekämpningsmedel används. På KRAV-certifierade gårdar får djuren också gå ute och beta i betydligt större utsträckning än vad svensk lag kräver. Det bidrar till öppna landskap och fler livsmiljöer där växt- och djurarter kan trivas.

På Protos vill vi bidra till en stark ekologisk livsmedelsproduktion med tydliga mervärden för djur, natur och människa. Våra växt- och hybridprodukter baseras på KRAV-odlade råvaror och ungefär hälften av våra animaliska produkter kommer från KRAV-certifierade gårdar.

Att producera ekologiskt kött kräver mer och det är ett ansvar vi gärna tar. Vår slakt är KRAV-certifierad, vilket innebär höga krav på djurvälstånd, tydlig särhållning och särskilda rutiner genom hela processen.

Genom detta arbete vill vi skapa förutsättningar för fler gårdar där djuren får gå ute och beta – och samtidigt bidra till den biologiska mångfalden i våra betesmarker. Det är en självklar del av vårt engagemang för en hållbar och ansvarsfull svensk livsmedelsproduktion.

Virtuella stängsel på Gotland – framtidens betesdrift

Protos har under flera år följt utvecklingen av virtuella stängsel⁹ med stort intresse. Under 2024 inledde vi ett samarbete med RISE och LRF i ett projekt som ska testa tekniken för betesdrift med lamm och får på Gotland. Syftet är att öka kunskapen om metoden och bana väg för ett framtida godkännande i Sverige. Projektet kommer att genomföras under 2025.

Virtuella stängsel är en flexibel lösning, särskilt i igenväxta områden eller terräng där det är svårt att sätta upp fysiska stängsel. Möjligheten att justera betesgränserna skapar bättre förutsättningar för naturvård och kan bidra till att bevara arter och växtliv. På Gotland, där vi samarbetar med omkring 400 kontrakterade gårdar, finns ett rikt landskap av naturtyper, såsom hällmarker, hävdade ängar och betade strandängar. Många av Sveriges rödlistade arter är beroende av öppna gräsmarker för sin överlevnad och de gotländska betesmarkerna är därför mycket viktiga att bevara.

⁸ Tuck, S.L. m. fl. (2014) Land-use intensity and the effects of organic farming on biodiversity: a hierarchical meta-analysis

⁹ Virtuella stängsel för betesdjur: <https://www.ri.se/sv/expertisomraden/expertiser/virtuella-stangsel>

Om virtuella stängsel

Virtuella stängsel är en ny teknik med syftet att underlätta betesdrift genom att ersätta fysiska stängsel. Med GPS-baserad teknik kan lantbrukaren enkelt rita in gränser för betesområdet i telefonen. Djuren bär halsband som ger en ljudsignal när de närmar sig den virtuella gränsen. Om djuret inte vänder om, följs signalen av en svag elstöt. Denna sekvens upprepas upp till tre gånger, därefter får lantbrukaren en notifikation om att djuret har rymt. Studier visar att djuren lär sig tolka ljudsignalerna efter en inlärningsperiod, vilket gör att elstötar sällan behövs. Tekniken är ännu inte godkänd i Sverige, men forskningsprojekt pågår för att undersöka djurens beteende och välfärd. Jordbruksverket ansvarar för djurskyddslagstiftningen och ett eventuellt godkännande.

Växtgrödor för friskare jordar

Växtproteinet i Protos KRAV-märkta växt- och hybridprodukter kommer från svenska baljväxter och grödor som odlas med ett särskilt fokus på stärkt jordhälsa.

Enligt Naturvårdsverket¹⁰ utgör utarmningen av våra matjordar ett allvarligt hot mot biologisk mångfald och framtidens livsmedelsförsörjning. Intensivt jordbruk med ensidiga odlingssystem och överanvändning av kemiska insatsmedel kan ha en negativ påverkan på markorganismer och kolhalten i jorden. Detta försämrar jordens bördighet, ekosystemsfunktioner och vattenhållningsförmåga.

Genom långsiktigt hållbara och ekologiska odlingsmetoder som växtföljd, täckgrödor och minskad jordbearbetning förbättras jordkvaliteten. En frisk jord är en förutsättning för biologisk mångfald, både ovan och under markytan.

På Protos är vi stolta över våra utvalda råvaror. Våra produkter innehåller bland annat gråärt som är en värdefull kulturarvssort. Genom att arbeta med odlare som tillämpar hållbara metoder kan vi bidra till en starkare jordhälsa och en större mångfald ute i odlingslandskapet.

¹⁰ Utarmning och restaurering av landekosystem: <https://www.naturvardsverket.se/4abf31/globalassets/media/publikationer-pdf/6900/978-91-620-6948-3.pdf>

Miljö

Resursanvändning och cirkulär ekonomi

På Protos strävar vi efter att använda våra resurser så ansvarsfullt som möjligt av både miljömässiga och ekonomiska skäl. Vår uppförandekod betonar vikten av ett resurseffektivt arbetssätt och tydliggör våra förväntningar på medarbetare och leverantörer. Två områden vi fokuserat särskilt på är förpackningar och avfallshantering. Genom att se över materialval, minska svinn och öka återvinningsbarheten bidrar vi till ett mer hållbart resursutnyttjande i hela värdekedjan.

Förpackningar

Förpackningar av god kvalitet är nödvändiga för att säkerställa hög livsmedelssäkerhet, lång hållbarhet och minskat matsvinn. Även om vi inte kan eliminera förpackningar, fokuserar vi på att minimera användningen och optimera hanteringen av det spill som uppstår vid förpackning av våra produkter. Hållbara förpackningar är även en högt prioriterad fråga hos våra kunder och vi strävar efter att uppfylla plastmålen inom detaljhandeln.

Avsiktsförklaring

Protos arbetar för att öka återvinningsbarheten, använda förpackningar av förnyelsebara och/eller återvunna material samt minimera den totala plastanvändningen.

ÅTGÄRDER OCH RESURSER

Mot minskad plastförbrukning

Under 2023 beslutade Protos att ersätta PET-trågen för våra färser med flowpack. Första steget genomfördes i september 2024 för samtliga 500-grams färsprodukter. Genom att färsen nu packas i en påse istället för ett tråg minskar vi både förpackningens storlek och plaståtgång. Varje flowpack innehåller 70 % mindre plast, vilket innebär ett viktigt steg mot att reducera vår totala plastförbrukning. Effekten av åtgärden kommer att utvärderas under 2025, och året därpå införs flowpack även för våra 800- och 1000-grams färsprodukter.

Utöver detta planerar vi att byta ut plastfilmen för underbanan på våra vakuumsörslade skinpack-förpackningar mot en tunnare variant som består av ett monomaterial. Detta bidrar ytterligare till att minska vår plastförbrukning, och ökar även återvinningsbarheten.

Under 2024 lanserades Smak av Gotlands färser i flowpack.

Återvinningsbarhet och återvunnet material

Eftersom kött är ett särskilt känsligt livsmedel ställs höga krav på förpackningen. Den måste skyddas mot syre, ljus och fukt samt tåla både kyla och frysning. Användningen av återvunnet material och monomaterial, som ofta krävs för att möjliggöra återvinning, kan medföra tekniska utmaningar som gör det svårt att uppfylla dessa krav. Detta är en utmaning som hela branschen arbetar aktivt för att lösa.

Vi använder enbart godkända återvunna material som genomgår migrationstester för att säkerställa att inga ämnen överförs till livsmedlet och påverkar dess säkerhet eller kvalitet. Av hygien- och livsmedelssäkerhetsskäl är engångs-användning standard inom köttindustrin, vilket utesluter återanvändning av förpackningar. Återvinning är därför avgörande för att skapa ett mer resurseffektivt och cirkulärt flöde.

PET-trågen består av en del återvunnet material, vilket flowpack inte gör. Det innebär att andelen återvunnet material i våra förpackningar har minskat från 61 % 2023 till 54 % 2024. Flowpack kommer dock att kunna återvinnas med start hösten 2025, till skillnad från de svarta och gröna trågen som i praktiken inte går att material-återvinna.

Under 2025 planerar Protos att göra en kartläggning av återvinningsbarheten. Vi kommer även påbörja arbetet med att ersätta alla kvarvarande svarta och gröna förpackningar i produktionen med transparenta alternativ samt öka andelen monomaterial för att förbättra återvinningsbarheten.

På Protos följer vi utvecklingen noga och byter ut förpackningar i takt med att nya tekniska och regulatoriska lösningar blir tillgängliga.

Avfall

Att minska avfall och matsvinn är avgörande för att begränsa föroreningar, bevara naturresurser och minska växthusgasutsläpp från både livsmedelsproduktion och avfallshantering. I vår uppförandekod uppmuntrar vi medarbetare och leverantörer med god insyn i verksamheten att föreslå och genomföra förbättringsåtgärder.

Avsiktsförklaring

Protos ska sträva efter att minska uppkomsten av avfall genom förebyggande åtgärder.

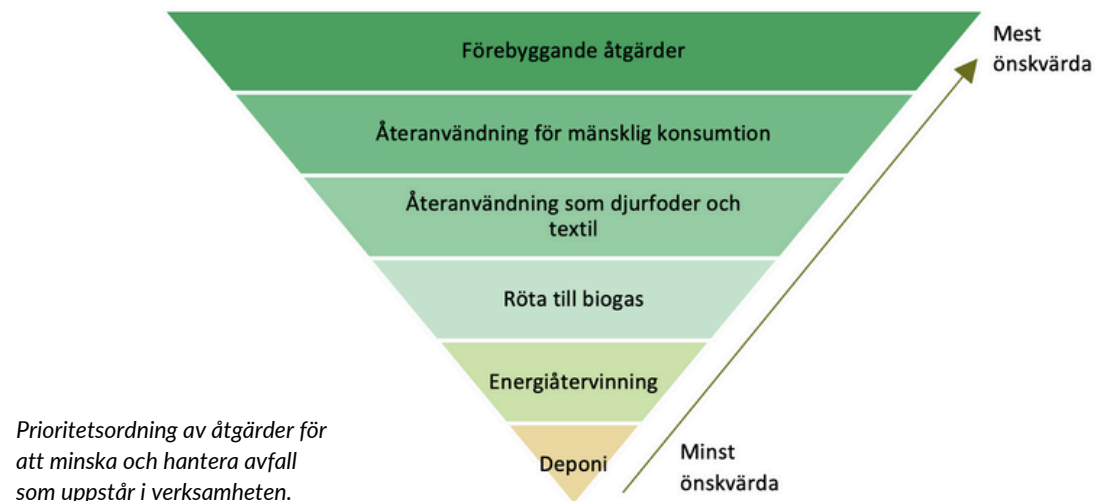
ÅTGÄRDER OCH RESURSER

I slaktprocessen uppstår rester som inte kan användas för humankonsumtion. En del av dessa återanvänds som djurfoder eller som skinn i textilindustrin. Rester som inte kan nyttjas för dessa ändamål omvandlas till biogas som ersätter fossila bränslen inom kollektivtrafiken. Biogasen används också som biogödsel i jordbruket och som bränsle för uppvärmning av Protos livsmedelsanläggning.

Vi utvärderar ständigt nya möjligheter att ta vara på ännu mer av djuret för att maximera resursutnyttjandet och utveckla fler livsmedelsprodukter.

Att utbilda vår personal är en grundläggande åtgärd för att minska svinn under slakt och styckning. Detta arbete fortsätter kontinuerligt. Vi har en nära dialog med våra producenter, leverantörer och logistikpartners för att tillsammans identifiera förbättringspotential och skapa ett mer cirkulärt och resurseffektivt livsmedelssystem.

Avfallshierarkin

UTVECKLING OCH RESULTAT

Resursanvändning och materialflöden

Resursinflöde

Resursinflöden till vår egen verksamhet består huvudsakligen av slaktdjur och helfall samt förpacknings- och förbrukningsmaterial. Plast utgör den största materialkategorin, men vi använder även wellpapp och papper. Våra PET-tråg innehåller återvunnen plast, medan övrig plast består till viss del av jungfruliga material som kan komma från fossila källor. Övriga inflöden består av vatten, biogas, gasol och el.

Till höger redovisas siffror för vårt inflöde av biologiskt material från animaliska och växt-baserade källor samt för förpacknings- och förbrukningsmaterial. Siffrorna bygger på data från våra inköpssystem samt uppgifter från förpackningsleverantörer.

Resursutflöden och avfall

Det primära utflödet från vår produktionsprocess vid livsmedelsanläggningen i Visby består av färskt och fryst kött, men även av växt- och hybridfärser. Produkterna levereras både som mindre konsumentförpackningar och i större förpackningar för vidareförädling inom livsmedelsindustrin och foodservice.

Till höger redovisas siffror på vårt avfall under 2024 jämfört med föregående år.

Inflöde av material	2024
Livsmedel (biologiskt material) (ton)	17 385
Varav animalisk råvara i slaktvikt (ton & %)	17 368 (99,9%)
Varav växtråvara (ton & %)	17 (0,1%)
Förpacknings- och förbrukningsmaterial (ton)	230
Varav plastförpackningar (ton & %)	216 (93,9%)
- Varav återvunnet plastmaterial (ton & %)	116 (53,7%)
Varav pappersförpackningar (ton & %)	13 (5,7%)
Varav förbrukningsvaror (ton & %)	1 (0,4%)

Avfall i Protos egen verksamhet	Värde 2024 (ton)	Andel 2024	Värde 2023 (ton)	Jämförelse 2023-2024
Totalt genererat avfall	13 307	-	13 922	-4,42%
Avfall till energiutvinning	96	0,72%	78	23%
Varav blandat industriavfall	90	-	72	-
Varav träavfall	6,1	-	6	-

Industriavfall som går till energiutvinning utgörs främst av förpacknings- och förbrukningsmaterial som av olika skäl inte kan återvinnas, samt restmaterial från underhållsarbete och ombyggnationer. Under 2024 ökade mängden industriavfall, vilket i huvudsak kan kopplas till renoveringen av vårt kvalitetskontor och en ökad slaktaktivitet i produktionen.

Den rapporterade mängden wellpappavfall under 2024 är lägre än föregående år, vilket främst beror på avvikande tömningsintervall. En extra tömning i slutet av 2023 medförde att färre tömningar behövdes under 2024. Detta illustrerar hur tömningsschemat kan påverka avfallsstatistiken från år till år.

I takt med ökade produktionsvolymerna inom både animaliska och växtbaserade segment har även mängden plastavfall ökat.

Ökningen av metallavfall under 2024 förklaras främst av att vi har skrotat utrustning och reservdelar som tidigare varit lagrade, samt genomfört en uppstädning av området kring livsmedelsanläggningen.

När det gäller farligt avfall utgör spillolja den största delen. Spilloljetanken töms vartannat år, senast 2023, vilket innebär att inget sådant avfall registrerats för 2024.

Avfall i Protos egen verksamhet (fortsättning)	Värde 2024 (ton)	Andel 2024	Värde 2023 (ton)	Jämförelse 2023-2024
Avfall till materialåtervinning	47	0,35%	37	27%
<i>Varav papper</i>	0,4	-	0,5	-
<i>Varav wellpapp</i>	4,3	-	8	-
<i>Varav plaster</i>	17,6	-	11	-
<i>Varav blandskrot (metall)</i>	25	-	17	-
Farligt avfall	0,2	0,001%	1	-80%
<i>Varav batterier och lysrör</i>	0,2	-	0,3	-
<i>Varav spillolja</i>	0	-	1	-
Slaktrester och biprodukter	13 164	98,93%	13 806	-0,47%
<i>Varav destruktion till värmeproduktion</i>	714	-	1 877	-
<i>Varav slaktrester till biogasproduktion</i>	6 205	-	5 936	-
<i>Varav gödsel för spridning på åker</i>	351	-	348	-
<i>Varav biprodukter till djurfoder</i>	5 217	-	4 965	-
<i>Varav nöthudar till textilproduktion</i>	677	-	680	-

Samhällsansvar

- ➡ Den egna arbetskraften
- ➡ Konsumenter och slutanvändare

Sammanfattning

Under 2024 fortsatte Protos utveckla en trygg, inkluderande och hälsosam arbetsmiljö. Utbildningsinsatser, riskobservationer och skyddsronder genomfördes för ökad säkerhet. Årets medarbetarundersökning uppmärksammade ledarskap, återhämtning och förebyggande av kränkande särbehandling som utvecklingsområden. Satsningar på hälsosamtal med företagssköterska och ett uppgraderat gym är exempel på initiativ för att främja välmående bland våra medarbetare.

Livsmedelssäkerheten är en prioritet på Protos och säkerställs genom regelbundna kontroller, systematiskt HACCP-arbete samt samverkan med SLU och Livsmedelsverket. Protos är FSSC 22000-certifierat. Under året skedde en produktåterkallelse av lammfärs som hanterades skyndsamt enligt etablerad rutin.

Med lågt bearbetade och näringsrika produkter vill Protos bidra till goda matvanor och bättre folkhälsa. Därför satsar vi på svenskodlade baljväxter i vår nya Både & färs. Genom vårt engagemang i PUSH-plattformen verkar vi långsiktigt för ett mer hälsosamt och resilient matsystem.

Samhällsansvar

Den egna arbetskraften

På Protos strävar vi efter att erbjuda en hälsosam, säker och trivsamt arbetsplats där varje medarbetare känner stolthet över sin roll i livsmedelsproduktionen. Därför lägger vi stor vikt vid vårt interna arbetsmiljöarbete, som bygger på vår arbetsmiljöpolicy, uppförandekod och riktlinjer för jämställdhet och inkludering. Dessutom omfattas 100 % av våra medarbetare av kollektivavtal, vilket tryggar rättvisa villkor.

Att arbeta inom livsmedelsproduktion ställer höga krav, särskilt i en miljö där vissa moment innebär förhöjd olycksrisk och kräver stor noggrannhet. Brist på kvalificerad arbetskraft inom branschen, i kombination med vår geografiska placering på en ö, försvårar rekrytering och kan leda till ökade personalkostnader. Med dessa utmaningar i fokus, satsar vi på förebyggande åtgärder som utbildning

och tydliga arbetsrutiner, samtidigt som vi säkerställer snabb respons och stöd vid behov. Genom kontinuerliga förbättringar vill vi skapa en trygg och attraktiv arbetsplats där alla medarbetare känner sig delaktiga och uppskattade. Protos ska vara en utvecklande arbetsplats att växa i och känna sig stolt över.

Protos arbetsmiljömål 2024

- ✓ Nollvision för arbetsrelaterade skador och olyckor
- ✓ Alla positioner ska genomgå minst en skyddsron med uppföljning per år
- ✓ Två årliga fokusveckor kring riskobservationer
- ✓ Sjukfrånvaron ska uppgå till högst 4,25%
- ✓ Övertid ska uppgå till högst 150 timmar per medarbetare och år

MÅLUPPFÖLJNING

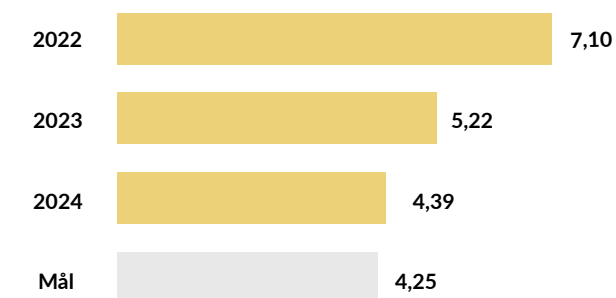
Antal olyckor

Skyddsroner och riskobservationer

Skyddsroner har genomförts i produktionen och på kontoret i Visby. Köket återstår. Solna och Sörby planerar skyddsroner 2025. Två riskobservationsveckor har genomförts under 2024.

Sjukfrånvaro (%)

Övertid

Mer än 99 % av våra medarbetare låg under vår målsättning om högst 150 övertidstimmar per år.

Vår uppförandekod

Protos uppförandekod är ett verktyg för att främja en trygg och inkluderande arbetsmiljö. Den omfattar regler för hälsa och säkerhet, lika-behandling, fackliga rättigheter, anställningsvillkor och ordningsregler. Genom att tydliggöra förväntningar, rättigheter och skyldigheter för alla medarbetare, bidrar den till att skapa engagemang, respekt och trygghet i organisationen.

Vår uppförandekod bygger på svensk lag, kollektivavtal samt internationella riktlinjer. Efterlevnad säkerställs genom utbildningar, interna kontroller, avvikelssystem och kontinuerlig uppföljning. Medarbetare uppmuntras att vara aktiva i förbättringsarbetet, vilket stärker både trivsel, ansvarstagande och verksamhetens långsiktiga mål.

ÅTGÄRDER OCH RESURSER

Medarbetarundersökning och samtal

Varje år genomför vi en medarbetarundersökning för att få insikter om våra medarbetares trivsel och säkerställa att våra resurser används där de gör störst nytta. Under 2024 deltog 107 personer, motsvarande drygt 72 %. Resultaten från undersökningen diskuterades inom samtliga avdelningar och i ledningsgruppen. Tre prioriterade områden för vårt fortsatta utvecklingsarbete identifierades: ledarskap, återhämtning och kränkande särbehandling. Protos strävar efter att alla medarbetare, oavsett anställningsform, deltar i undersökningen.

Vi har en tydlig rutin för medarbetarsamtal som garanterar att var och en har rätt till minst ett samtal per år. Dessa samtal är en viktig möjlighet att fånga upp individuella perspektiv, stärka relationen mellan medarbetare och ledning samt främja en öppen och trygg dialog.

Säkerhet i fokus

Skaderisker för våra medarbetare är en prioriterad fråga som kräver kontinuerlig uppföljning. Det gäller särskilt vid arbete med djur samt vid slakt och styckning, där den främsta orsaken till olyckor är hantering av egen kniv. Som en del av Protos nollvision för arbetsrelaterade olyckor har vi under året förstärkt det förebyggande säkerhetsarbetet.

Genom två årliga riskobservationsveckor och systematisk tillbudsrapportering kan vi proaktivt identifiera och åtgärda potentiella risker för att förbättra arbetsmiljön. För att öka säkerheten vid hantering av kniv har vi tagit fram en arbetsinstruktion som numera ingår i introduktionsmaterialet för nya medarbetare. Vi har också genomfört bullermätningar i produktionen, vilket har resulterat i en rutin för hörselskydd.

Under 2024 har vi genomfört en heldagsutbildning för skyddskommittén och utsett flera nya skyddsombud för att säkerställa en bred närvaro i hela verksamheten.

Medarbetarsamtal är en viktig möjlighet att fånga upp individuella perspektiv.

Totalt har 25 riskhanteringar genomförts i det webbaserade systemet LIA (Livsmedelsbranschens arbetsmiljö), och skyddsronder har utförts i både produktionen och på kontoret i Visby. En ny mall för skyddsronder har testats, och en färdig rutin kommer implementeras under 2025.

Hälsa och välmående

På Protos värnar vi om våra medarbetares hälsa och arbetar aktivt för att förebygga överbelastning och utmattning som kan leda till stress, psykisk ohälsa samt ökad risk för skador och sjukdomar. Därför har vi sedan 2023 systematiskt följt upp övertidstimmar – ett initiativ som vi fortsatt att prioritera under 2024.

Vi har även fördjupat vårt samarbete med företagshälsovården och infört hälsosamtal med en företagssköterska med syftet att identifiera orsaker till hög sjukfrånvaro och ta fram individuellt anpassade behandlingsplaner. Under året har sju samtal genomförts med goda resultat. Genom att erbjuda tillgång till fysioterapeut och ortoped-läkare, har vi också kunnat ge snabbare vård och bättre stöd för våra medarbetare.

Som en del av vårt friskvårdserbjudande invigde vi i juli 2024 vårt uppgraderade gym på anläggningen i Visby. Under det kommande året planerar vi även att tillföra nya omklädningsrum och en bastu.

Vår restaurang, belägen i direkt anslutning till livsmedelsanläggningen, spelar en viktig roll för att främja hälsa, trivsel och social sammanhållning på arbetsplatsen. Här är vi glada att kunna erbjuda våra medarbetare näringsrika och vällagade måltider till förmånliga priser, tillagade med råvaror från vår egen produktion. Vi välkomnar även gäster utifrån, vilket skapar en trivsam och inbjudande atmosfär på arbetsplatsen.

Vår förhoppning är att dessa initiativ inspirerar våra medarbetare till goda matvanor och en hälsosam livsstil som främjar välmående och balans i vardagen.

Utbildning och personlig utveckling

Under 2024 har vi genomfört flera betydande utbildningsinsatser för att stärka kompetensen och säkerheten inom organisationen. Vi har bland annat genomfört truckutbildningar för medarbetare på anläggningen samt utbildat chefer, teamledare och skyddsombud inom Systematiskt Arbetsmiljöarbete (SAM) och Organisatorisk och Social Arbetsmiljö (OSA). En fördjupningsdag med fokus på skyddskommitténs arbete arrangerades också under året.

Som en del av vårt arbete med ledarskapsutveckling har vi, i samarbete med psykolog, fokuserat på att stärka produktionsledningen, där teamledare och linjeansvariga har haft en aktiv roll.

Vår restaurang spelar en viktig roll för att främja hälsa, trivsel och social sammanhållning.

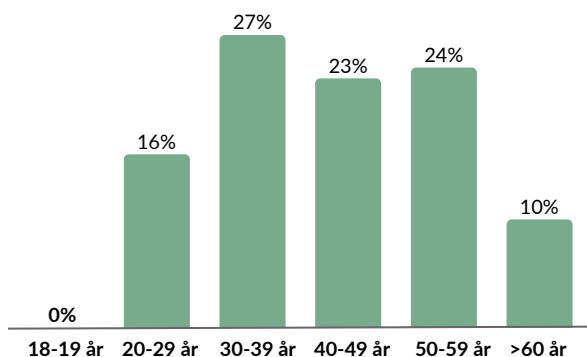

Mångfald och inkludering

Vi verkar i en mansdominerad bransch där det kan vara en utmaning att hitta rätt kompetens, och särskilt att attrahera kvinnor. Samtidigt vet vi att en diversifierad arbetsplats stärker verksamheten. Därför ser vi positivt på att Protos har runt 20 olika nationaliteter och en relativt jämn åldersfördelning. En dynamik där olika generationer möts, lär av och kompletterar varandra skapar en värdefull kombination av erfarenhet och nytänkande.

På Protos accepterar vi inga former av diskriminering eller särbehandling och vi arbetar aktivt för att motverka alla typer av våld, fysiskt såväl som psykiskt. Vår målsättning är att skapa en arbetsplats där varje medarbetare känner sig trygg och respekterad.

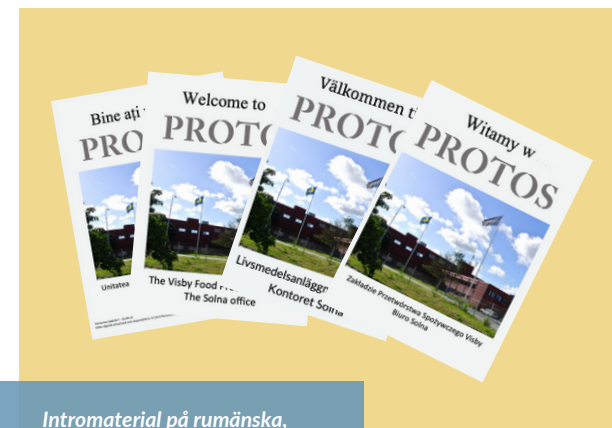
Åldersfördelning

Vår verksamhet vilar på uppfattningen att alla har och ska tillförsäkras lika värde oavsett kön, etnisk eller religiös tillhörighet, funktions-variation, ålder eller sexuell läggning. Denna princip omfattar samtliga medarbetare, oavsett om de är anställda direkt av Protos eller via ett bemanningsföretag. För att säkerställa en trygg arbetsmiljö har alla medarbetare möjlighet att rapportera eventuella kränkningar via vårt digitala system LIA, eller anonymt via vårt visselblåarsystem.

Vi strävar efter en rättvis och inkluderande rekryteringsprocess, fri från partiskhet, där vi välkomnar alla att söka som har den kompetens som krävs för den aktuella tjänsten. På detta sätt säkerställer vi en arbetsplats präglad av respekt, jämlikhet och möjlighet för alla att bidra till vår gemensamma framgång.

En del av våra medarbetare är inhyrd utländsk personal som ännu inte behärskar det svenska språket, vilket kan göra dem till en mer utsatt grupp inom vår arbetsstyrka. Vi arbetar därför aktivt med att integrera dessa medarbetare för att säkerställa att de känner sig inkluderade och delaktiga. Exempelvis har vi översatt vårt introduktionsmaterial, inklusive vår uppförandekod, till vanligt förekommande språk som polska och rumänska. Vi särskiljer heller inte mellan olika anställningsformer när vi planerar utbildningar, utformar informationsmaterial eller bjuder in till sociala aktiviteter.

Intromaterial på rumänska, engelska, svenska och polska.

UTVECKLING OCH RESULTAT

Uppgifter om våra anställda

Anställda efter avtalstyp

På Protos tillämpar vi två avtalstyper, tillsvidareanställningar och visstidsanställningar. Siffrorna i tabellen nedan bygger på ett genomsnitt över året.

Avtalstyp	Antal kvinnor	Antal män	Totalt
Totalt anställda	24	132	156
Tillsvidareanställda	23	118	141
Visstidsanställda	1	14	15

Uppgifter om icke anställda i vår egen arbetskraft

På grund av svårigheten att hitta rätt kompetens, både på Gotland och i övriga delar av landet, anlitar vi inhyrd personal via bemanningsföretag. Behovet av inhyrda medarbetare varierar under året och styrs i huvudsak av produktionens omfattning samt säsongsmässiga variationer.

Kategori av icke-anställda	2024	2023
Totalt antal icke-anställda i egen arbetskraft	29	27
Totalt antal icke-anställda i egen arbetskraft – egenföretagare	3	2
Totalt antal icke-anställda i egen arbetskraft – arbetstagare från bemanningsföretag	26	25

10 Antal heltidsanställda (headcount) inklusive inhyrd personal

11 Genomsnitt heltidsanställda (FTE)

Könsfördelning bland alla anställda

Det finns utmaningar i att rekrytera medarbetare med rätt kompetens, särskilt kvinnor inom vissa yrkesroller. Därför arbetar vi för att attrahera och rekrytera fler kvinnor till vår verksamhet. En jämnare könsfördelning breddar vår kompetensbas och skapar en mer inkluderande och dynamisk arbetsmiljö.

Könsfördelning	Antal kvinnor	Antal män	Totalt
Headcount ¹⁰ 2024	24 (13%)	161 (87%)	185
Headcount 2023	21 (12%)	160 (88%)	181
Genomsnitt heltids-anställda ¹¹ 2024	22,6	120,3	142,9
Genomsnitt heltids-anställda 2023	18,2	119,7	137,9

Könsfördelning i koncernledningen och styrelsen

Könsfördelningen bland tjänstemän och i högre befattningar är något mer balanserad, även om det fortfarande finns utrymme för förbättring. Nedan redovisars fördelningen av kvinnor och män i ledande positioner inom Protos under 2024. Sammansättningen i både koncernledning och styrelse är oförändrad från föregående år.

Könstillhörighet	Koncernledningen	Styrelsen
Kvinnor	3 (25%)	1 (50%)
Män	9 (75 %)	1 (50%)

Personalomsättning

Vi strävar efter att ha en låg personalomsättning, eftersom många arbetsuppgifter i produktionen kräver specifik kompetens som kan vara svår att ersätta. Att behålla erfarna och kunniga medarbetare är därför en prioritet. Personalomsättningen ligger kvar på samma nivå som 2023, även om något fler medarbetare har lämnat Protos. Under året har 13 personer slutat, varav fyra personer gick i pension, sex valde att gå vidare till andra arbeten och tre anställningar avslutades på grund av bland annat arbetsbrist.

Kategori	2024
Antal anställda som lämnat Protos	13
Personalomsättning ¹²	8%

Vi strävar efter att ha en låg personalomsättning eftersom många arbetsuppgifter i produktionen kräver specifik kompetens som kan vara svår att ersätta. Att behålla erfarna och kunniga medarbetare är därför en prioritet. Personalomsättningen ligger kvar på samma nivå som 2023, även om något fler medarbetare har lämnat Protos. Under året gick fyra personer i pension, sex valde att gå vidare till andra arbeten, en person blev avskedad, en provanställning avslutades och en person sades upp på grund av arbetsbrist.

Fackligt engagemang och kollektivavtal

Vår uppförandekod gör gällande att alla medarbetare, utan undantag, har rätt att organisera sig fackligt och att förhandla kollektivt. Kollektivavtalet är grundläggande för att skapa en trygg och stabil arbetsmiljö genom att säkerställa rättvisa arbetsvillkor och förmåner för alla våra medarbetare. 100 % av våra medarbetare omfattas av kollektivavtal.

¹² Personalomsättning beräknas genom (antal anställda som slutat/genomsnittligt antal anställda)*100

¹³ Andel registrerbara olyckor beräknas genom (antal anställda med minst en registrerbar olycka/totalt antal anställda)

¹⁴ Olycksfrekvens beräknas genom (antal olyckor/totalt antal arbetade timmar)*200 000

¹⁵ Tillbudsfrekvens beräknas genom (antal tillbud/totalt antal arbetade timmar)*200 000

Arbetsmiljö

Nollvision olyckor

När en medarbetare skadas ska det rapporteras och registreras som en olycka, oavsett allvarlighetsgrad. Det är medarbetarens ansvar att informera teamledare, teamchef eller skyddsombud, som registrerar olyckan i LIA. Allvarliga olyckor, enligt Arbetsmiljöverkets kriterier, anmäls alltid utan dröjsmål till myndigheten.

Under 2024 har totalt 47 olyckor registrerats, vilket är fem färre jämfört med föregående år. Även olycksfrekvensen har minskat och är nu på den lägsta nivån sedan mätningarna inleddes 2018. Trots en positiv utveckling ligger vi långt från vårt mål om noll arbetsplatsolyckor.

Samtliga medarbetare och inhyrd personal täcks av vårt systematiska arbetsmiljöarbete (SAM). Inga fall av arbetsrelaterad sjukdom har förekommit under 2024 eller 2023.

Kategori	Anställda 2024	Anställda 2023	Ej anställda 2024	Ej anställda 2023
Antal olyckor	40	49	7	3
Andel registrerbara olyckor (%) ¹³	21	29	21	11

Kategori	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Olycksfrekvens ¹⁴	29	43	37	41	45	60	74
Tillbudsfrekvens ¹⁵	43	43	37	68	62	53	15

Tillbud

Tillbudsrapportering är ett viktigt verktyg i det olycksförebyggande arbetet. Rapporterade tillbud ökade markant mellan åren 2018–2021, och minskade mellan 2021–2023. Under 2022 påbörjades ett arbete med riskobservationer, vilket kan vara en orsak till att tillbudsfrekvensen minskade under dessa år.

Antalet rapporterade tillbud har ökat 2024 jämfört med föregående år, från 50 till 70. Vid årsskiftet 2023/2024 genomfördes en utbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete, med fokus på att förebygga risker. Därefter har ett aktivt arbete bedrivits för att säkerställa rapportering av tillbud, vilket kan ha bidragit till en ökning. Tillbudsfrekvensen är oförändrad sedan 2023.

Riskobservationer

Vårt arbete med riskobservationer är avgörande för att upptäcka potentiella risker innan de leder till tillbud eller olyckor. Under 2024 registrerades 168 riskobservationer, en ökning med 17 observationer jämfört med 2023. Våra två årliga fokusveckor kring riskobservationer utgör en viktig del av detta arbete, och vi ser ett fortsatt stort engagemang bland medarbetarna. Resultatet tyder på en stark medvetenhet kring vad som kan utgöra en risk - en grundläggande förutsättning för att förebygga arbetsplatsolyckor.

Sjukfrånvaro

Under 2024 uppgick sjukfrånvaron till 4,39 %. Bortsett från heltids-sjukskrivningar har vi en sjukfrånvaro på 3,73 %. Jämfört med de två föregående åren har Protos minskat sjukfrånvaron och ligger nära målet om maximalt 4,25 %. Ett fortsatt målmedvetet arbete med rehabilitering, uppföljning och hälsosamtal har varit en viktig bidragande faktor till denna positiva utveckling.

Kategori	2024	2023	2022
Sjukfrånvaro (%)	4,39	5,22	7,10

Övertid

Övertid mäts och följs upp veckovis, månadsvis, kvartalsvis och årsvis. Mindre än 1 % av alla medarbetare har överskridit vårt mål på max 150 timmar per medarbetare.

Diskriminering

Inga fall av diskriminering har rapporterats och inga klagomål har inlämnats genom kanaler för våra egna arbetstagare under 2024 eller 2023.

Kränkningar och trakasserier

På Protos tar vi frågor om kränkningar och trakasserier på största allvar. Ett fåtal fall har rapporterats där vi har tagit hjälp av företagshälsovården för att hantera dessa situationer och ge det stöd som behövs.

POLICYER

Protos policyer gäller för alla som arbetar inom eller för Protos, och utgör ett ramverk för verksamhetsstyrningen. Genom att tydliggöra våra principer och värderingar bidrar de till att upprätthålla integritet, ansvarstagande och professionalism i hela organisationen och längs värdekedjan. Våra policyer kompletteras av konkreta rutiner som stödjer ett enhetligt, effektivt arbetssätt i linje med gällande lagar och regelverk. De fungerar som levande dokument och uppdateras regelbundet utifrån nya behov, insikter och förändrade krav.

Arbetsmiljöpolicy

Syftet med policyn är att skapa en säker och funktionell arbetsmiljö som främjar individens välmående och verksamhetens utveckling. Den vägleder vårt arbete mot våra mål och omfattar fysiska, psykiska och sociala faktorer. Policyn stödjer en arbetsmiljö präglad av samarbete och tydlig kommunikation, där varje medarbetare ges förutsättningar att må bra, bidra och utvecklas.

Jämställdhetspolicy

Jämställdhetspolicyen är ett verktyg för att främja lika möjligheter till anställning, utbildning och utveckling för kvinnor och män. Lika lön för lika arbete är en grundläggande princip på Protos. Policyen uttrycker vår ambition att uppnå en jämn könsfördelning och en inkluderande arbetsmiljö med bred representation.

Policyer mot kränkande särbehandling, sexuella trakasserier samt hot och våld

Dessa policyer syftar till att säkerställa att vår arbetsplats är en trygg och respektfull miljö, fri från trakasserier, mobbning och annan negativ särbehandling. De innehåller tydliga anvisningar för vad medarbetare kan göra vid upplevd utsatthet, och ger chefer och arbetsledare konkreta riktlinjer för att hantera sådana ärenden.

Mångfaldspolicy

Med cirka 20 nationaliteter inom Protos speglar mångfaldspolicyen våra grundvärderingar och arbetet för en inkluderande arbetsplats där alla behandlas med lika värde och respekt. Policyen tydliggör att trakasserier kopplade till etnicitet, religion eller trosuppfattning inte accepteras. Mångfald i erfarenheter och bakgrunder är en styrka för vår verksamhet.

RUTINER FÖR MEDARBETARKOMMUNIKATION

Protos arbetar systematiskt för en öppen och strukturerad kommunikation med medarbetare. Vi har etablerat en tydlig mötesstruktur där information sprids effektivt genom hela organisationen. Informationsmöten hålls inom samtliga avdelningar, till exempel träffas produktionen varje morgon för att stämma av drift och planering. Ett koncernövergripande möte med representanter för alla avdelningar hålls varje måndag där större händelser under veckan berörs. Flera gånger per år hålls möten med fokus på särskilda områden.

Skyddskommittén sammanträder fyra gånger om året för att följa upp arbetsmiljöhändelser, sjukfrånvaro, riskobservationer och övertid. Frågor om kris- och beredskap samt GDPR behandlas två gånger per år. Dessutom hålls det regelbundna forum och dialogmöten om livsmedelssäkerhet med externa aktörer som Livsmedelsverket och Food Support. Varje år har även VD och HR-chefen två arbetsplatsträffar för alla medarbetare på svenska och engelska.

Vid alla förändringar i arbetssätt, maskinpark eller användning av kemiska ämnen, görs alltid risk- och konsekvensanalyser i samråd med skyddsombud och fackliga företrädare. Dessa dokumenteras i det digitala systemet LIA, som är tillgängligt för både arbetsledning och skyddsombud.

Information kommuniceras kontinuerligt via digitala skärmar runtom i verksamheten. Alla nyanställda får ta del av introduktionsmaterial med riktlinjer och förhållningssätt – både i skrift och digitalt. Vi även en digital personal-handbok som är tillgänglig för alla medarbetare. Vårt visuellblåarsystem finns till för att anmäla missförhållanden anonymt och svar i denna kanal garanteras alltid.

PROCESSER FÖR ATT IDENTIFIERA, RAPPORTERA OCH ÅTGÄRDA ARBETSRELATERADE UTMANINGAR

Vi genomför årligen medarbetarundersökningar och samtal som ligger till grund för förbättringsåtgärder inom arbetsmiljön. Syftet är att tidigt identifiera och åtgärda eventuella missförhållanden, men också att stärka dialogen. Resultaten från medarbetarundersökningen analyseras av ledningen och förmedlas vidare till chefer och skyddsombud för att diskuteras i avdelningsvisa grupper.

De individuella mål som formuleras under medarbetarsamtalen följs upp genom kompetensmatriser och utbildningsplaner, vilket främjar en långsiktig utveckling där eventuella utmaningar kan hanteras. Protos visuellblåarsystem utgör en viktig rapporteringskanal, som vi årligen påminner om via skärmar och uppsatta anslag med QR-koder för enkel åtkomst. Varje anmälan hanteras noggrant och besvaras i syfte att vidta lämplig åtgärd.

Samhällsansvar

Konsumenter och slutanvändare

Ohälsosamma matvanor är ett växande problem i Sverige. Enligt Folkhälsomyndigheten¹⁶ riskerar var fjärde person att bli sjuk eller dö i förtid till följd av sin kost. Som livsmedelsproducent har Protos ett stort ansvar att erbjuda näringsrika produkter och förenkla för konsumenter att göra hälsosamma val i vardagen. Kött är en särskilt känslig råvara som kräver noggrann hantering i alla led, från uppfödning till förädling och distribution, för att minimera risken för smitta och kontaminering. Genom ett fokus på kvalitet, spårbarhet och livsmedelssäkerhet vill Protos bidra till ett tryggt och hållbart matsystem som främjar folkhälsan.

Näringsrik mat

Avsiktsförklaring

Protos ska erbjuda näringsrika produkter från både växt- och djurriket som främjar en hälsosam kost. Genom fokus på lågt processade livsmedel utan onödiga tillsatser tar vi ansvar och bidrar till en bättre folkhälsa.

ÅTGÄRDER OCH RESURSER

Naturlig näring från både kött och växter

För Protos handlar framtidens protein inte om antingen eller – utan om att utveckla hållbara livsmedel från både djur- och växtriket. För många är kött ett naturligt inslag i kosten, inte bara för den goda smakens skull, utan också för sitt höga näringsvärde. Det är rikt på fullvärdigt protein och innehåller viktiga mineraler och vitaminer som järn, zink och B12, som är särskilt betydelsefulla för unga kvinnor och äldre med minskad aptit eller särskilda behov.

Genom att samtidigt lyfta fram växtbaserade proteiner skapar vi möjligheter för mer varierade och hållbara matvanor. Marknaden har de senaste åren sett en markant ökning av växtbaserade produkter, men många av dem har ett näringsinnehåll som är mindre biotillgängligt och baseras ofta på ingredienser som är hårt processade och tillsatta snarare än naturligt näringsrika.

Ett annat problem är det intensiva jordbruket, som enligt Livsmedelsverket¹⁷ kan utarma jordarna över tid. Det kan i sin tur leda till näringsfattiga livsmedel – och på lång sikt påverka folkhälsan negativt.

För att möta dessa utmaningar har vi utvecklat växt- och hybridfärser gjorda på svenska, KRAV-märkta grödor som odlas med metoder som stärker jordhälsan och bevarar näringsämnen. Det gör våra färser till en naturligt hälsosam och hållbar proteinkälla. Vi använder dessutom inga bindemedel eller onödiga tillsatser i våra produkter.

I ett första steg har vi valt att fokusera på färser, eftersom det är en vardagsnära produkt som passar många rätter och kulturer. Vår ambition är att göra det enkelt att välja mat som både smakar gott, ger kroppen det den behöver och bidrar till ett matsystem som värnar om både människors hälsa och planetens resurser.

Mat för ökad svensk beredskap

På Protos är vi stolta över att enbart använda svenska råvaror i våra produkter. Det är inte bara ett val för kvalitet och hållbarhet, utan också en strategisk satsning för att stärka svenska lantbrukare och beredskapen inför potentiella kriser.

Baljväxter är en viktig källa till växtprotein, men odlas fortfarande i liten skala i Sverige. Istället importeras stora volymer. Genom att använda svenska baljväxter i våra färser vill vi bidra till ökad inhemsk odling. Det bidrar till en mer diversifierad livsmedelsproduktion och stärker en levande landsbygd – där människor kan bo, arbeta och ta del av ett rikt utbud av näringsrika, lokala livsmedel.

¹⁶ En hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/587bca1720974b9a99b5f056d6241c78/hallbar-halsosam-livsmedelkonsumtion-aterrapportering.pdf>

¹⁷ Livsmedelsproduktionen i Sverige 2035: <https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/rapporter/2018/2018-livsmedelsproduktionen-i-sverige-2035.pdf>

En PUSH för bättre folkhälsa

Under 2024 deltog Protos i PUSH - en transformationsplattform som samlar aktörer från hela matsystemet för att gemensamt främja en friskare befolkning genom bättre mat. Plattformen drivs av Livsmedelsakademin i samarbete med Dietisternas Riksförbund, Frisk Mat och Chalmers, och finansieras av Vinnova inom satsningen "Ett nytt recept för matsystemet".

Som en av 25 medverkande aktörer från privat och offentlig sektor, har Protos formulerat en intention i PUSH-rapporten för 2035: "Vi ska påskynda omställningen av livsmedelsbranschen genom att erbjuda konsumenter hälsosamma, hållbara och prisvärda livsmedel med hög proteinhalt och tydligt ursprung". Intentionen är ett uttryck för vårt långsiktiga åtagande för ett bättre matsystem.

Livsmedelssäkerhet

Protos ska alltid producera och leverera livsmedel av hög kvalitet. Detta innefattar allt från förhållanden i primärproduktionen, livsmedelssäkerhet och servicegrad till hantverket våra medarbetare utövar när de styckar kött. Grunden för högkvalitativa produkter är livsmedelssäkerhet, och genom en transparent verksamhet vill vi skapa trygghet och förtroende hos konsumenterna.

För Protos handlar framtidens protein inte om antingen eller - utan om att utveckla hållbara livsmedel från både djur- och växtriket.

Protos mål för livsmedelssäkerhet

✓ Vi har en nollvision för återkallelser

ÅTGÄRDER OCH RESURSER

Protos prioriterar livsmedelssäkerhet i varje steg av verksamheten. Genom att följa gällande lagstiftning, arbeta enligt HACCP-principerna¹⁸ och genomföra regelbundna kvalitetskontroller säkerställer vi att våra produkter håller en hög och jämn standard. Vi samarbetar med externa konsulter som genomför revisioner fyra gånger per år, med fokus på livsmedelssäkerhet och vårt ledningssystem Optimus Protos. Systemet samlar och strukturerar kunskap om arbetsprocesser som utvecklats under flera år. Nu pågår ett arbete med att utbilda processägare, vilket planeras vara klart under 2025.

Under 2024 har Protos kvalitetsavdelning identifierat livsmedelsrisker i verksamheten och vidareutvecklat riskhanteringsarbetet. Analysen har baserats på omvärldsbevakning och forskning. Resultatet är ett överskådligt och dynamiskt dokument som gör det enklare att kontinuerligt uppdatera vårt system och därmed arbeta mer proaktivt inom ramen för HACCP.

18 Hazard Analysis and Critical Control Points (HACCP) är ett system för att identifiera, förebygga och kontrollera risker kopplade till livsmedelssäkerhet.

Protos arbete med livsmedelssäkerhet utgår från vår Livsmedelssäkerhets-, kvalitets- och matvinnspolicy, som definierar tydliga riktlinjer och ramar för hela kvalitetsarbetet. Policyn syftar till att säkerställa att alla medarbetare agerar konsekvent och ansvarsfullt i alla situationer.

Som medlemmar och delägare i Kött- och Chark-företagen deltar vi aktivt i olika branschforum kring frågor som rör utveckling, innovation och regelverksförändringar. Protos samarbetar även med aktörer som Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Livsmedelsverket och Jordbruksverket i olika projekt kopplat till livsmedelssäkerhet. Vår kvalitetsavdelning har också löpande kontakt med andra slakterier och lokala livsmedelsföretag, vilket skapar utrymme för kunskapsutbyte och gemensam hantering av aktuella branschfrågor.

Certifierad verksamhet

Protos är FSSC 22000-certifierade, en internationellt erkänd standard för livsmedels-säkerhet och kvalitet, godkänd av Global Food Safety Initiative (GFSI). Certifieringen intygar att Protos uppfyller strikta krav och har robusta system för att säkerställa livsmedels-säkerhet och skydda konsumenter. Det innebär att Protos följer noggrant fastställda hygien- och saneringsprotokoll, upprätthåller detaljerade spårbarhetsrutiner samt löpande utbildar personalen i bästa praxis.

KONTAKT MED KONSUMENTER

Butiker och deras avdelningsansvariga utgör i praktiken vårt ansikte utåt mot slutkonsument. Därför är det viktigt att våra säljare engagerar sig i dialog med butikspersonalen kring våra produkters egenskaper och mervärden. Vi tillhandahåller även butiksmaterial med bland annat QR-koder som leder till vår hemsida, där konsumenter kan lära sig mer om våra produkter.

För att nå ut brett till konsumenter använder vi sociala medier, såsom Instagram och LinkedIn. Via dessa kanaler, samt e-post och telefon, får vi in feedback och frågor. Protos lägger stor vikt vid att förstå konsumenternas perspektiv och strävar efter att alltid vara tillmötesgående och transparenta.

Protos har som princip att alltid sätta säkerheten först. Det innebär att vi hellre kompenserar en konsument eller erbjuder en ny vara än att riskera att någon använder en produkt de känner osäkerhet kring. Vår ambition är att vara tydliga och snabba med att förmedla viktig information.

Synpunkter från konsumenter, både positiva och negativa, är ett viktigt underlag för Protos kontinuerliga förbättringsarbete. De används för vidareutveckling av produkter och kommunikation. Ansvar för att hantera konsumentdialogen ligger primärt hos säljavdelningen, i nära samverkan med marknadsavdelningen och övriga relevanta funktioner i företaget. På så vis säkerställs att kundperspektivet integreras i beslut och processer på ett systematiskt sätt.

HANTERING AV KONSUMENTKLAGOMÅL

Synpunkter och reklamationer

Konsumenter som har synpunkter, klagomål eller vill anmäla reklamationer hänvisas till våra kontaktuppgifter för e-post och telefon, vilka finns tydligt angivna på våra webbplatser och förpackningar. Vi tar emot ärenden både indirekt via våra kunder (butiker) genom deras rapporteringssystem och direkt från konsumenter via våra sociala mediekana-ler. Alla inkomna ärenden registreras i ett internt formulär och behandlas skyndsamt. Processen från mottagande till åtgärd och uppföljning kommer att ses över och förbättras ytterligare under 2025.

Även om antalet ärenden är mycket lågt, så betraktar vi varje fall som en möjlighet till lärande och förbättring. Vid ärenden som rör livsmedels-säkerhet erbjuder vi alltid compensation eller ersättningsvara. Detsamma gäller vid avvikelser kopplade till produktens utseende, kvalitet eller felmärkning.

Produktåterkallelser

Protos har en tydlig och välintegrerad rutin för produktåterkallelser som säkerställer en snabb och effektiv hantering vid behov. Rutinen aktiveras genom att Livsmedelssäkerhetsgruppen sammankallas för att analysera omfattningen av situationen, inklusive berörd volym och vilka kunder som har mottagit produkten.

Vid samma möte fattas beslut om produkten ska återkallas till produktionsanläggningen eller destrueras hos kunden. Återkallelsen genomförs enligt en tydligt definierad ansvarsstruktur, där varje roll har en specifik uppgift för att säkerställa en effektiv och spårbar hantering. Rutinen omfattar även instruktioner om hur våra kunder önskar bli kontaktade, samt vem inom organisationen som ansvarar för kommunikationen med respektive kund.

UTVECKLING OCH RESULTAT

Under 2024 genomförde vi en produktåterkallelse av lammfärs efter att ett rutinprov visat positivt för salmonella. Samtliga kunder som hade beställt produkten informerades i enlighet med vår återkallelserutin.

Vid analys visade det sig att det rörde sig om en typ av salmonella som kan förekomma hos upp till 17 % av Sveriges får- och lammbesättningar. Denna variant bedöms inte utgöra en hälsofara för människor, men eftersom typningen kan ta upp till 4–5 dagar väljer vi alltid att återkalla produkten omgående för att säkerställa högsta möjliga livsmedelssäkerhet.

I nedanstående tabell redovisas antalet produkt-återkallelser sedan 2021.

Kategori	2024	2023	2022	2021
Antal återkallelser	1	0	1	0

En produkt måste återkallas om det finns risk att den kan orsaka skada för konsumenten. Det kan exempelvis handla om förekomst av patogena mikroorganismer som salmonella eller listeria, men även kontaminering av främmande föremål eller kemikalier. Oavsett orsaken är konsument-säkerheten alltid högsta prioritet, och vi agerar snabbt och konsekvent enligt våra återkallelse-rutiner.

Styrning

➡ Ansvarsfullt företagande

Sammanfattning

Protos verksamhet bedrivs med etisk hållning i fokus och en nolltolerans mot korruption och mutor. Vår uppförandekod gäller för alla i hela värdekedjan, och ett anonymt visselblåsarsystem finns tillgängligt för att rapportera misstänkta oegentligheter.

Djuromsorg är ett kärnvärde. Genom kontroller, krav på djurägarförsäkran och korta transporter verkar vi för en god djurvälstånd. Antibiotika får endast användas i medicinskt syfte, och vi samarbetar med lokala aktörer för att främja djurhälsa i alla led.

Styrning

Ansvarsfullt företagande

Protos strävar efter att bedriva en ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar verksamhet med ett etiskt förhållningssätt i alla led. Vår värdegrund genomsyrar vår företagskultur, de krav vi ställer på medarbetare, lantbrukare och övriga leverantörer, liksom våra åtaganden gentemot samarbetspartners, kunder och konsumenter. För oss innebär ansvarsfullt företagande att följa etiska principer i alla affärsrelationer och leverera säkra, kvalitativa livsmedel från en värdekedja där god djuromsorg är en självklarhet.

Korruption och mutor

I Sverige och andra länder med välutvecklade rättssystem är korruption generellt sett mindre utbredd. Trots detta har det förekommit incidenter inom livsmedelsbranschen, som exempelvis felaktig märkning av produkter och försök att kringgå regleringar.

På Protos är vi medvetna om att våra medarbetare kan hamna i utsatta situationer i affärsförbindelser och möten. Oegentligheter inom affärsetik, såsom korruption och mutor, undergräver inte bara rättvis konkurrens och resursfördelning, utan hotar också förtroendet för hela branschen.

ÅTGÄRDER OCH RESURSER

Visselblåsarsystem

Protos uppförandekod tydliggör vår förväntan att alla medarbetare tar aktiv ställning mot korruption, mutor och andra oetiska beteenden. Vi har ett anonymt visselblåsarsystem som är tillgängligt för samtliga inom företaget och externa parter, där misstänkta överträdelser av lagar eller interna riktlinjer kan rapporteras. Systemet kommuniceras regelbundet, och vi uppmuntrar alla att agera vid misstanke om missförhållanden.

Avsiktsförklaring

Protos mål är att vi, våra leverantörer, kunder och samarbetspartners ska agera etiskt korrekt i alla situationer, med utgångspunkt i vår uppförandekod. Nolltolerans gäller mot korruption och mutor i alla former.

Ansvarsfulla leverantörsförbindelser

Vi har etablerade rutiner för rättvisa betalningsvillkor och säkerställer skäliga betalningstider för alla våra leverantörer. Efter att lantbrukaren har levererat djur till slakt genomförs avräkning tisdagen veckan därpå, och utbetalning sker torsdagen två veckor efter slaktdatum. Detta garanterar en transparent och förutsägbar betalningsprocess. För övriga leverantörer betalas alltid fakturor inom angiven förfallotid.

Transparens i våra engagemang

Vårt engagemang i politiska och branschrelaterade frågor sker öppet och i linje med våra etiska riktlinjer. Vi bedriver ingen otillbörlig lobbyverksamhet.

Styrning och efterlevnad

Protos uppförandekod gäller för medarbetare, leverantörer, samarbetspartner och kunder, och syftar till att säkerställa god affärsetik i hela värdekedjan. Leverantörer ansvarar för att deras anställda och underleverantörer följer samma krav.

Koden används för att integrera ansvar och transparens i verksamheten. Styrelsen ansvarar för efterlevnaden, medan koncernledningen följer upp och identifierar risker samt vidtar åtgärder vid behov. Chefer och medarbetare ansvarar för att tillämpa koden i det dagliga arbetet.

Styrelsen och koncernledningen har genomgått relevant utbildning och noggrann genomgång av uppförandekodens innebörd och konsekvenser.

Djuromsorg

Som livsmedelsbolag har Protos ett särskilt ansvar för att säkerställa god djurvelfärd. Friska och välmående djur är en grundförutsättning för en etiskt ansvarsfull och hållbar produktion. Genom ett systematiskt arbete med djuromsorg, både i vår egen verksamhet och hos leverantörer, minimerar vi lidande och resursslöseri.

Om brister upptäcks ska djurägaren tillsammans med Protos upprätta ett åtgärdsprogram. Genomförs inte förbättringsåtgärder blir besättningen avstängd för slaktleveranser.

KRAV-certifierade gårdar och slakteri

Ungefär hälften av det kött vi säljer kommer från KRAV-certifierade gårdar. Även vår anläggning i Visby är KRAV-certifierad.

Avsiktsförklaring

Protos strävar ständigt efter att, i samverkan med övriga delar av värdekedjan, förbättra villkoren för de djur som används i livsmedelsproduktionen. God djuromsorg och djurhälsa ska säkerställas i alla led - från uppfödning till transport och slakt.

ÅTGÄRDER OCH RESURSER

Kontrollfunktioner och åtgärder

Löpande kontroller är ett viktigt verktyg för att säkerställa god djurvelfärd. Många av våra kontrollfunktioner hanteras av djurskyddsinspektörer, besättningsveterinärer och rådgivare. Lantbrukarna gör också egna djurskyddskontroller. När de skickar djur till slakt hos Protos ska de för varje leverans underteckna en djurägarförsäkran där djurens hälsa och välmående intygas. Därefter ansvarar vi för det fortsatta förädlingsarbetet och kvalitetssäkringen genom certifieringssystemet FSSC 22000, HACCP-principerna och vårt eget kontrollprogram.

KRAVs regelverk för djurhållning är mer omfattande än vår redan starka svenska djurskyddslagstiftning. Reglerna går också längre än de krav som ställs av EU:s regler för ekologisk produktion.

Möjlighet till utevistelse är en viktig djurvelfärdsaspekt inom KRAV-certifieringen. Idag får endast 1 % av Sveriges grisar gå ute i hagen under sommarhalvåret – de KRAV-märkta. Grisar mår bra när de får leva ut sina naturliga beteenden som att böka med trynet i jorden letandes efter mat eller ta ett svalkande gyttebad.

KRAVs regelverk för djurhållning är mer omfattande än vår redan starka svenska djurskyddslagstiftning.
Foto: KRAV

Under 2024 tog Protos fram ett nytt KRAV-märkt charksortiment – det första på marknaden sedan nitritsalt blev tillåtet att använda i KRAV-märkta produkter. Sortimentet lanserades i februari 2025, med en tydlig ambition om att möjliggöra fler bökande utegrisar i Sverige framöver.

Korta transporter

På Gotland är transportsträckorna korta tack vare de geografiska förutsättningarna, vilket också ger oss god insyn i hela processen från gård till slakt. Genom vårt samarbete med slakterier på fastlandet för KRAV-märkt kött säkerställer vi korta transportvägar med levande djur även för dessa leverantörer. Inga levande djur transporteras med färja till Visby.

Under 2024 tog Protos över driften av Sörby slakteri, som integrerades i vårt systematiska arbete för djuromsorg. Inom ramen för detta ingår att säkerställa att smågrisar och kalvar är transportdugliga. Ett starkare, mer robust djur klarar transporten bättre än ett med lägre kroppsvikt, och det är därför ett viktigt arbete för djurvälståndet.

Samarbete för god djurhälsa

För oss är det viktigt att våra kunder har förtroende för att vi, våra leverantörer och andra berörda aktörer säkerställer en god djuromsorg. Vi vill att våra kunder ska känna sig trygga med att de gör ett bra och ansvarsfullt val när de köper kött från Protos.

Under 2024 har vi fortsatt vårt samarbete med Gotlands regionala djuromsorgsgrupp för att bevaka och främja god djurhälsa på hela ön. Vi kommer även att fortsätta utveckla vårt systematiska djurskyddsarbete på båda slakterierna och tillsammans med våra lantbrukare.

Djuromsorgspolicy

Policyn utgör ett verktyg för att upptäcka och hantera eventuella avvikelser i djurhanteringen inom egen verksamhet och i värdekedjan. Den möjliggör effektiva riskbedömningar och säkerställer att vi kan vidta nödvändiga åtgärder för att upprätthålla en hög djurvälstånd.

Djuromsorgspolicyn slår fast att djuren ska hållas fria från hunger, törst, smärta, obehag, skada och sjukdomar. Alla djur ska kunna bete sig naturligt och ha god hälsa i en väl anpassad stallmiljö. Vid sjukdom ska djuren ges vård med restriktiv och ansvarsfull antibiotikaanvändning. Hormoner och antibiotika får inte användas i tillväxtfrämjande syfte. All personal som hanterar levande djur vid transport och på anläggningarna ska ha relevant utbildning. Vi accepterar inte rasen Belgian Blue, och alla djur ska bedövas innan slakt.

UTVECKLING OCH RESULTAT

Djuromsorg

Under 2024 konstaterades fall av otillåten drivning av gris som skett på gård. Djurägaren kontaktades inledningsvis per telefon för att informeras om avvikelserna och inleda en dialog. Därefter genomfördes ett besök på gården. Djurägaren vidtog lämpliga åtgärder för att komma tillrätta med problemet.

Korruption och mutor

Ingen känd förekomst av korruption eller mutor har identifierats inom vår verksamhet under 2022, 2023 eller 2024.

PROTOS

protos.se

► 2050
Fast Forward to a Greener Future